

ORTAOKUL
VE
İMAM HATİP ORTAOKULU

MÜZİK

DERS KİTABI

6

YAZARLAR

Elvan VURAL AKÇALI

Duygu TOPAL

Burcu YAMANER

Özgül ÇAKAR

DEVLET KİTAPLARI

BİRİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Sevilay GÖK AKYILDIZ

Program Geliştirme Uzmanı

İlknur İZGİ İPEKEL

Dil Uzmanı

Esra KANAN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Fatma YILMAZ

Rehberlik Uzmanı

Mehmet Tuğrul KARA

Görsel Tasarım

Gülseren KARATAŞ

İlknur URSUN

Nebi PALANCI

Utku Çavuş KIZIL

ISBN 978-975-11-4982-4

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 18.04.2019 gün ve 8 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.05.2019 gün ve 10444088 sayılı yazısı ile birinci defa 1.319.343 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkı sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanından beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım:
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

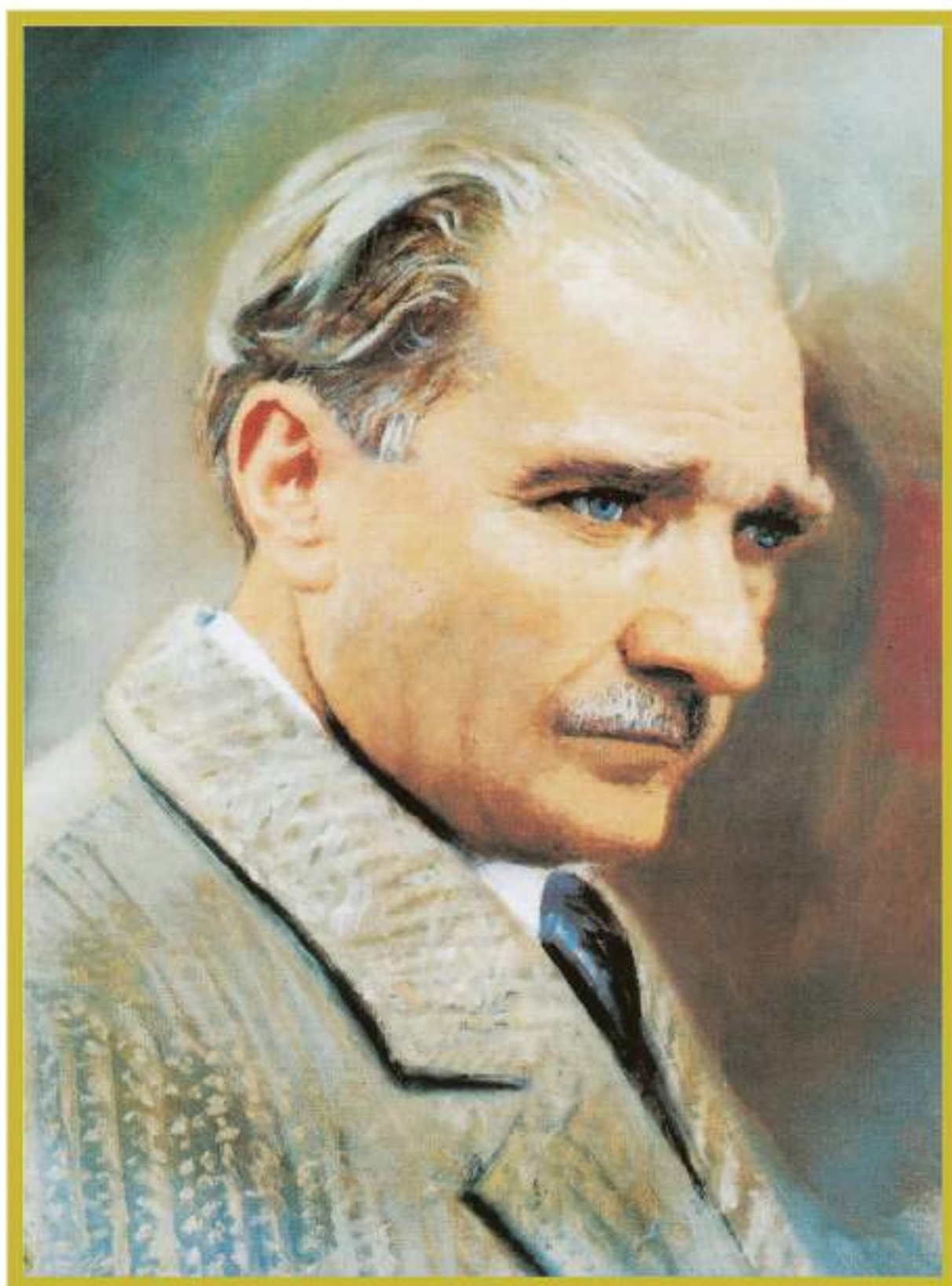
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM 10

İSTİKLAL MARŞI	12
İNSAN SESİNİN OLUŞUMU	18
SES DEĞİŞİMİ	20
NOTA ÇALIŞMALARI VE DO NOTASI	22
1. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	26

2. BÖLÜM 28

ATATÜRK VE MÜZİK	30
Sİ VE İNCE DO NOTASI	33
TEKRAR İŞARETLERİ	38
2. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	44

3. BÖLÜM 46

ONALTILIK NOTA	48
SES DEĞİŞTİRİCİ İŞARETLER	51
MÜZİKTE HIZ	54
MÜZİKTE GÜRLÜK	56
3. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	60

4. BÖLÜM 62

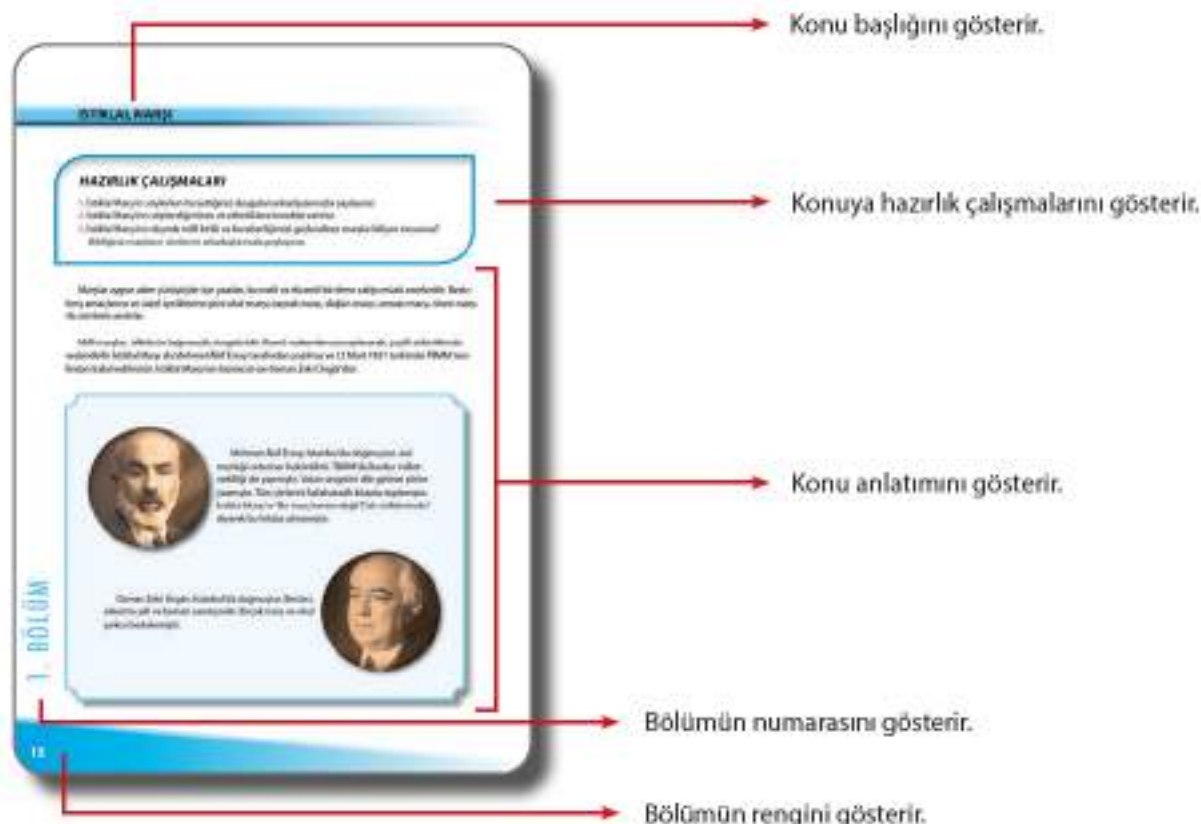
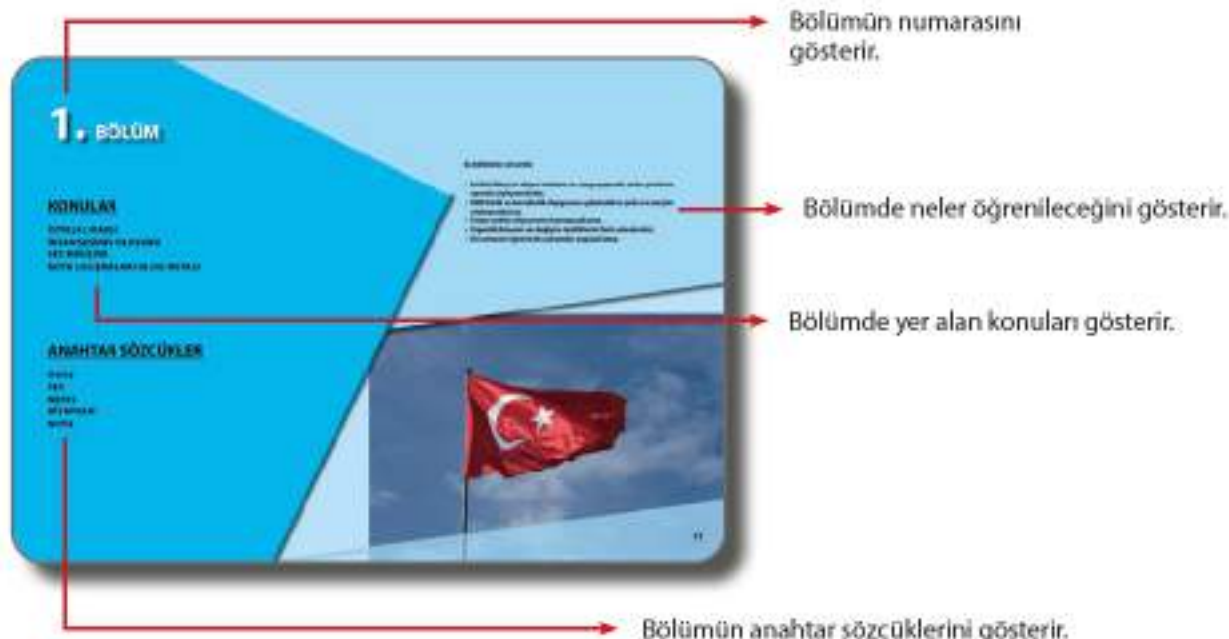
ÜLKEMİZE AİT BAŞLICA MÜZİK TÜRLERİ	64
HECE BAĞI VE UZATMA BAĞI	71
ATATÜRK'ÜN TÜRK MÜZİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	75
4. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	80

5. BÖLÜM 82

TÜRK MÜZİĞİNDE MAKAMSAL YAPI	84
EZGİYE RİTİM OLUŞTURMA	90
EZGİ OLUŞTURMA VE MÜZİK TEKNOLOJİSİ	94
5. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	97

DAĞARCIK	98
CEVAP ANAHTARI	105
SÖZLÜK	108
KAYNAKÇA	109
ESER KAYNAKÇASI	109
GENEL AĞ (İNTERNET) KAYNAKÇASI	110
GÖRSEL KAYNAKÇA	110

KİTABIMIZI TANIYALIM

KİTABIMIZI TANIYALIM

Etkinliğin amacını gösterir.

Etkinlikte kullanılan araçları gösterir.

Etkinlik ile ilgili neler yapılacağını gösterir.

Etkinliğin adını
gösterir.

Etkinliğin numarasını
gösterir.

Etkinliğin uygulamasını gösterir.

Etkinliğin değerlendirme çalışmasını gösterir.

[illegible][illegible]

Konuyla ilgili görseli gösterir.

Bilgi kutusunu gösterir.

1. BÖLÜM

KONULAR

İSTİKLAL MARŞI
İNSAN SESİNİN OLUŞUMU
SES DEĞİŞİMİ
NOTA ÇALIŞMALARI VE DO NOTASI

ANAHTAR SÖZCÜKLER

MARŞ
SES
NEFES
DİYAFRAM
NOTA

Bu bölümün sonunda:

- İstiklal Marşı'nı doğru tonlama ve vurgu yaparak, nefes yerlerine uyarak söyleyeceksiniz.
- Milli birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren şarkı ve marşlar söyleyeceksiniz.
- İnsan sesinin oluşumunu kavrayacaksınız.
- Ergenlik dönemi ses değişim özelliklerini fark edeceksiniz.
- Do notasını öğrenerek çalışmalar yapacaksınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. İstiklal Marşı'nı söylerken hissettiğiniz duyguları arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. İstiklal Marşı'nın söylendiği tören ve etkinliklere örnekler veriniz.
3. İstiklal Marşı'nın dışında milli birlik ve beraberliğimizi güçlendiren marşlar biliyor musunuz? Bildiğiniz marşların isimlerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

Marşlar uygun adım yürüyüşler için yazılan, kuvvetli ve düzenli bir ritme sahip müzik eserleridir. Besteleniş amaçlarına ve sözel içeriklerine göre okul marşı, bayrak marşı, düğün marşı, cenaze marşı, tören marşı vb. isimlerle anılırlar.

Milli marşlar, ülkelerin bağımsızlık simgeleridir. Resmi makamlarca onaylanarak, çeşitli etkinliklerde seslendirilir. İstiklal Marşı da Mehmet Âkif Ersoy tarafından yazılmış ve 12 Mart 1921 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiştir. İstiklal Marşı'nın bestecisi ise Osman Zeki Üngör'dür.

Mehmet Âkif Ersoy, İstanbul'da doğmuştur. Asıl mesleği veteriner hekimliktir. TBMM'de Burdur milletvekiliği de yapmıştır. Vatan sevgisini dile getiren şiirler yazmıştır. Tüm şiirlerini Safahat adlı kitapta toplamıştır. İstiklal Marşı'nı "Bu marş benim değil Türk milletininindir" diyerek bu kitaba almamıştır.

Osman Zeki Üngör, İstanbul'da doğmuştur. Besteci, orkestra şefi ve keman sanatçısıdır. Birçok marş ve okul şarkısı bestelemiştir.

İSTİKLÂL MARŞI(*)

Söz: Mehmet Âkif Ersoy
Müzik: Osman Zeki Üngör

1. Kork ma sön-mez bu şa - fak - lar - da yü - zen__ al san-
2. Çat - ma kur-ban o - la - yım çeh - re - ni ey naz - lı hi-

cak Sön-me-den yur - du - mun üs - tün - de tū-ten en son o-cak O-
lâl Kah-ra-man ır - kı - ma bir gül Ne bu şid-det bu ce-lâl Sa-

be - nim__ mi - le - ti - min yıl - dı - zı - dır par - la - ya - cak O-be-
na ol__ maz dö-kü - len kan - la - rı - mız son - ra he-lâl Hak - kı-

nim - dir o be - nim mil - le - ti - min-dir an - cak
dır Hak - ka ta - pan mil - le - ti - min is - tik - lâl

(*)İstiklal Marşı'nın
birinci kıtasını söylerken
virgül ('), ikinci kıtasını
söylerken de yıldız (*)
işaretinin bulunduğu
yerlerde nefes alınız.

Etkinliğin Adı
"İstiklal Marşı"nın nefes yerleri.

Etkinliğin Amacı
"İstiklal Marşı"nı nefes yerlerine uyararak seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "İstiklal Marşı"nın nefes yerleri virgül (') işareti ile aşağıda gösterilmiştir. Nefes işaretlerinden önce gelen sözcükleri örnekteki gibi daire içine alınız.
- "İstiklal Marşı"nı nefes yerlerine dikkat ederek dinleyiniz.
- "İstiklal Marşı"nı anlamını hissederek ve nefes yerlerine uyararak söyleyiniz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.
Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Müzik eserlerinde yer alan sözcükleri bölmeden söyleyerek sözcük sonlarında nefes almanız gerektiğini biliyor muydunuz?

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

İstiklal Marşı'nda nefes işaretlerinden önce gelen sözcükleri daire içine aldım.

İstiklal Marşı'nı anlamını hissederek ve nefes yerlerine uyararak söyledim.

Etkinliğin Adı
İstiklal Marşı'mız.

Etkinliğin Amacı
"İstiklal Marşı"nı doğru tonlama ve vurguyla, vuruşlarına ve nefes yerlerine uyarak söylemek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "İstiklal Marşı"nı aşağıdaki tabloyu takip ederek dinleyiniz.
- "İstiklal Marşı"nı doğru tonlama ve vurguyla, tablodaki vuruşlara ve nefes yerlerine dikkat ederek müzik eşliğinde söyleyiniz.

4	1	2	3	4	1	2	3	4
Kork	ma	sön	mez	bu şa	fa	a	ak	lar
Çat	ma	kur	ban	o la	yı	ı	ı m	çeh
	da	yü	zeen	al san	ca	a	ak	Sönmeden
	re	ni	ey naz	lı hi	lâ	â	âi	Kahraman
	yur	du	umun	üstün	de ² tû	ten en	son o	cak O
	ır	lo	ıma	bir gül	ne ² bu	şiddet	bu ce	lâi Sa
	be	niim mil	le	tî	mi	i	in	yıldızı
	na	oolmaz	dö	kü	le	e	en	kanları
	dir	par	laya	cak O be	nim	dî	ir ² o	benim
	miz	son	ra he	İlî Hakkı	dir ²	Ha	akk'a	tapan
	mille	timin	dir	an	ca	a	ak	
	mille	timin	is	tik	la	a	al	

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

İstiklal Marşı'nı tabloyu takip ederek dinledim.

İstiklal Marşı'nı doğru tonlama ve vurgu yaparak söyledim.

İstiklal Marşı'nı tablodaki vuruşlara ve nefes yerlerine uyarak söyledim.

Etkinliğin Adı
Benim sözlerim benim
şarkım.

Etkinliğin Amacı
Verilen kelimeleri kullanarak
grup çalışmasına dayalı şarkı
sözü oluşturmak.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, fon kartonu,
kalem.

- "İstiklal Marşı"nı yazıldığı dönemi düşünerek dinleyiniz.
- 4 ya da 5 gruba ayrılınız. Aşağıdaki görseli ve kelimeleri inceleyiniz. Verilen kelimelerden istediklerinizi kullanarak iki mısra oluşturunuz. Oluşturduğunuz mısraları fon kartonuna yazınız, kartonu sıradaki gruba veriniz.
- Tüm gruplar yazmayı bitirdiğinde fon kartonunu tahtaya asınız. Sınıfça oluşturduğunuz şarkı sözünü okuyunuz.

- Atatürk
- Kurtuluş Savaşı
- Bayrak
- Vatan
- Egemenlik
- Cumhuriyet
- Asker
- Zafer
- Kadın
- Çocuk
- Meclis
- Erkek
- Barış
- Millet

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi ☐

İyi ☐

Geliştirilebilir ☐

☐

İstiklal Marşı'nı yazıldığı dönemi düşünerek dinledik.

☐

Etkinliğin sonunda sınıfça bir şarkı sözü oluşturduk.

Etkinliğin Adı
"Bayrağım" marşı.

Etkinliğin Amacı
"Bayrağım" marşını doğru bir şekilde söylemek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Milletler için bayrağın önemi hakkındaki görüşlerinizi paylaşınız.
- "Bayrağım" marşının sözlerini okuyunuz.
- "Bayrağım" marşını dinleyiniz.
- Marşı anlamını hissederek ve nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

BAYRAĞIM

Ziya Aydıntan

Orta

Bay - ra - ğım bay-ra - ğım O al ren-gin sol-ma - sın Se -
ma - sı-nı yur-du - mun Baş-ka bir renk al - ma - sın Bay - ra -
ğım par - la - sın Ay yıl - dı - zın her za - man
Sen gü - ler-sen ne-şe - le - nir Hür ya - şar bu va - tan

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐

"Bayrağım" marşını anlamını hissederek söyledim.

☐

"Bayrağım" marşını nefes yerlerine uyarak söyledim.

☐

"Bayrağım" marşını doğru seslerle söyledim.

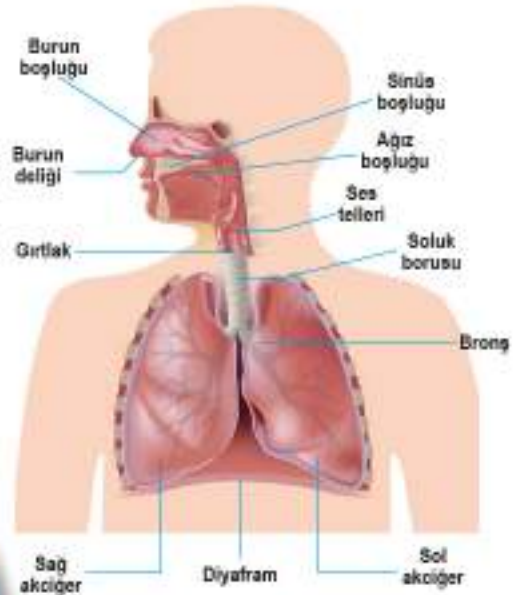
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Çalgılarda sesin oluşumu hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerdeki seslerin nasıl oluştuğunu düşünerek birbiriyle ilişkili olanları eşleştiriniz.

Ses, herhangi bir cismin bir etki sonucunda titreşmesi ile ortaya çıkar. Ses kaynağından çıkan titreşimler havanın yardımıyla yayılarak kulağımıza gelir. Kulak bu titreşimleri ses olarak algılar ve işitme gerçekleşir.

İnsan sesinin oluşması için akciğerlerden gelen hava önce soluk borusuna dolar. Sonra bu hava soluk borusunun üst bölümünde yer alan gırtlaktaki ses tellerini titreştirir. Bu titreşimle oluşan ses; ağız, burun ve sinüs boşluklarında yankılanarak çoğalır. Gırtlak kasları; dil, diş ve dudakların yardımıyla şekillenip sözcüklere dönüşür.

Konuşurken, şarkı söylerken sesimizin daha gür ve güzel çıkması için akciğerlerimizin altında bulunan diyafram kasımızı kullanabileceğimizi biliyor muydunuz?

Etkinliğin Adı
Diyafram ve Ses.

Etkinliğin Amacı
Diyafram kasını tanımak
ve kullanmak.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, vücudundaki
ses ve nefes organları, eşlik
çalgısı.

- Diyafram kasınızı çalıştırmak için aşağıda verilen egzersizleri yapınız.
- Rahat ve dik durumdayken omzunuzu kaldırmadan çiçek koklar gibi derince diyafram nefesi alınız.
- Aldığınız nefesi "sssss" sesiyle solugunuz bitene kadar hiç kesmeden uzatarak veriniz.
- Diyafram nefesi alınız.
- Aldığınız nefesi "ssst, ssst, ssst" sesiyle kesik kesik veriniz.
- Bu sırada ellerinizi karnınıza koyarak diyaframınızın hareketini hissediniz.
- Aşağıda verilen örnek çalışmayı diyafram nefesi kullanarak söyleyiniz.

ÖRNEK ÇALIŞMA

Ge-li-bo-lu Tat-van Or-du Van Hep-si yem-ye-şil va-tan

Ge-li-bo-lu Tat-van Or-du Van Hep-si yem-ye-şil va-tan

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Diyafram kasını tanıdım.

Egzersiz yaparken diyaframımı hissettim.

Ezgiyi diyafram nefesi kullanarak söyledim.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Çocuk ve yetişkin sesleri arasındaki farklılıkları düşünerek düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Çocukluk döneminin bitişinden erişkinliğe ulaşıncaya kadarki geçiş dönemine **ergenlik dönemi** denir. Bu dönemde bireyde fiziksel, ruhsal vb. değişimler meydana gelir. Bireyde meydana gelen bu değişimlerden biri de ses değişimidir.

Ses değişimi; ses tonu, ses tellerinin uzunluğu ve gırtlığın yapısına bağlı olarak bireye göre farklılık gösterir. Seste meydana gelen bu değişim erkeklerde kızlara oranla daha belirgindir. Bireyler konuşurken ve şarkı söylerken seslerinde meydana gelen ani incelmelere ve kalınlaşmalara engel olamazlar. Bu durumun geçici olduğu bilinmeli ve değişim normal karşılanmalıdır.

Ses değişimi döneminde ses sağlığına dikkat edilmelidir. Bağıracak konuşulmamalı ve yüksek sesle şarkı söylenmemelidir. Ayrıca çok sıcak ya da çok soğuk yiyecek ve içecekler tüketmekten kaçınılması ses sağlığı için önemlidir.

Şarkı söylerken sesi doğru ve etkin kullanabilmek için diyafram nefesi kullanılmalı, vücut rahat ve dik bir konuma getirilmelidir. Şarkılar, bağırmadan ve sesimizi zorlamadan uygun bir gürültüde söylenmelidir.

Dinlediğiniz müziklerin nabzınızı ve nefes alıp verme hızınızı etkilediğini biliyor muydunuz?

Etkinliğin Adı
Samsun'dan Doğan Güneş.

Etkinliğin Amacı
Şarkı söylerken sesini doğru ve etkin kullanmak.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Samsun'dan Doğan Güneş" şarkısını dinleyiniz.
- Vücudunuzu rahat ve dik bir konumda tutunuz.
- Diyafram nefesi kullanarak şarkıyı bağırmandan hafif bir sesle söyleyiniz.
- Dilerseniz şarkıya çalgınızla eşlik edebilirsiniz.

SAMSUN'DAN DOĞAN GÜNEŞ

Sefai Acay

Orta

Sam-sun-dan   gü - neş   gi - bi   doğ-dun sen   A-ta - türk
Öz-gür-lük   ba - rış   i - çin   koş-tun sen   A-ta - türk

5

Yur-dum-dan   düş - ma-nı   kov-dun sen   A-ta - türk
Ay - din - lik   yurt   i - çin   coş-tun sen   A-ta - türk

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐	Şarkıyı söylerken vücudumu rahat ve dik konumda tuttum.
☐	Şarkıyı diyafram nefesi kullanarak söyledim.
☐	Şarkıyı bağırmandan hafif bir sesle söyledim.

NOTA ÇALIŞMALARI VE DO NOTASI

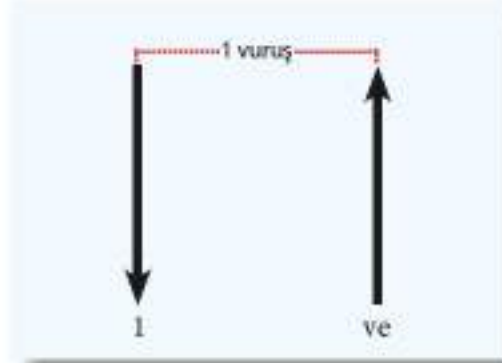
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Aşağıdaki dizekte verilen notaların adlarını altlarına yazınız.

NOTA ÇALIŞMALARI

Müziği eşit zaman aralıklarına bölen, düzenli ve tekrar eden birimlere vuruş denir. Başka bir anlamıyla vuruş, müzikte ölçüyü oluşturan eşit zamanlardan her birini ifade eder. Örneğin, bir müzik eserine el ya da ayak vurarak eşlik edildiğinde aslında o eserin vuruşları verilmiş olur. 1 vuruş süresince yapılan hareketin gösterilişi aşağıda verilmiştir.

Müzik seslerini göstermeye yarayan işaretlere **nota** denir. Notalar vuruş süresi kadar seslendirilmektedir. Aşağıda 4, 2, 1 ve yarım (1/2) vuruşluk notalar verilmiştir.

Birlik nota →		4 vuruş	
İkilik nota →		2 vuruş	
Dörtlük nota →		1 vuruş	
Sekizlik nota →		Yarım vuruş (1/2)	

DO NOTASI

Dizeğin altına konulan ek çizgi üzerine yazılır. Aşağıda sırasıyla 4, 2, 1 ve $\frac{1}{2}$ vuruşluk do notasının yazımı verilmiştir.

Öğrendiğiniz do-re-mi-fa-sol-la notalarının dizek üzerindeki yerleri aşağıda verilmiştir.

Yarım ($\frac{1}{2}$)
vuruşluk iki nota
yan yana geldiğinde
kuyruklarının birleştirilerek
yazıldığını biliyor muydunuz?

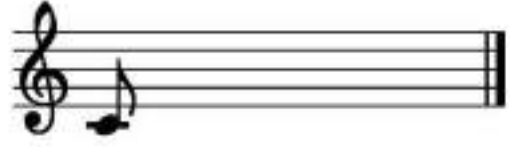
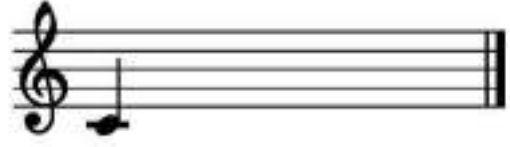
Etkinliğin Adı
Do notası çalışmaları.

Etkinliğin Amacı
Do notasını dizek üzerine yazmak, marş içinde fark etmek ve marşı doğru seslerle seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Aşağıda verilen dizeklere do notasını örnekteki gibi yazınız.
- "Cumhuriyet" marşındaki do notalarını bularak renkli kalemle işaretleyiniz.
- Marşı dinleyiniz.
- Marşı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyleyiniz.

Müzik yazısında sol anahtarından başka fa ve do anahtarlarının da kullanıldığını biliyor muydunuz?

CUMHURİYET

Sefai Acay

Çabukça

Cum - hu - ri - yet hür - ri - yet de - mek
Cum - hu - ri - yet mut - lu - luk de - mek

3 Cum - hu - ri - yet öz - gür - ce ya - şa - mak
Cum - hu - ri - yet kol ko - la yū - rū - mek

5 2. gür - ce ya - şa - mak Uy - gar - lı - ğa çağ - daş - lı - ğa
ko - la yū - rū - mek

8 1. dur - ma - dan yıl - ma - dan koş - mak de - mek 2. koş - mak de - mek

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Verilen dizelere do notalarını örnekte verildiği gibi yazdım.
- ☐ "Cumhuriyet" marşında yer alan do notalarını bularak renkli kalemle işaretledim.
- ☐ Marşı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

1. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

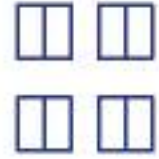
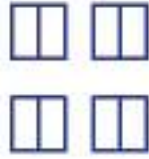
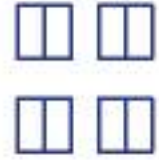
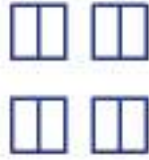
1. Aşağıdaki soruların cevaplarını sarmal (sol anahtar) bulmacada yerlerine yerleştiriniz.

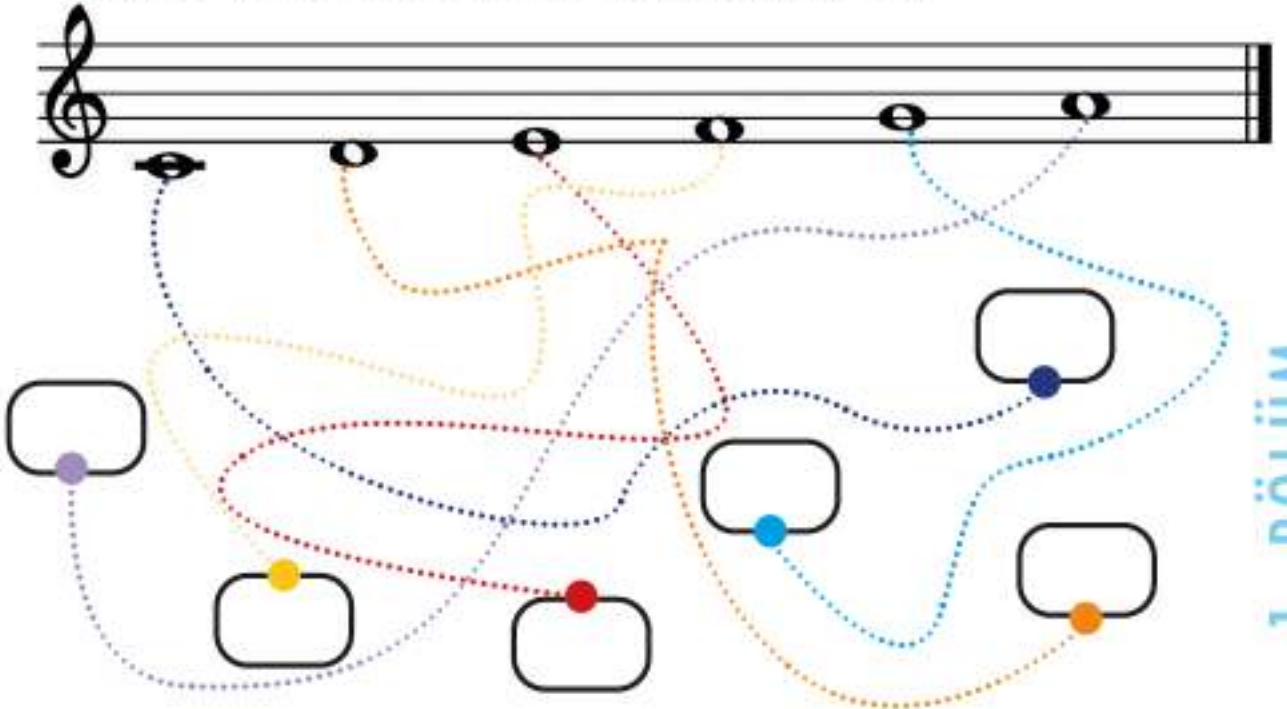
SARMAL BULMACA SORULARI

1. İstiklal Marşı'nın sözlerini kim yazmıştır? (1-15)
2. İstiklal Marşı'nın bestecisi kimdir? (16-29)
3. Kulağın algıladığı titreşimlere ne denir? (30-32)
4. Akciğerlerin altında bulunan kasın adı nedir? (33-40)
5. Sesi oluşturan harekete ne denir? (41-48)
6. Temel solunum organımızın adı nedir? (49-55)
7. Müzikte bir notanın adı (56-58)

2. Görsellerde verilen notaların vuruş süresi kadar kutucukları renklendiriniz.

3. Çizgileri takip ediniz ve notanın adını ilgili kutucuğa yazınız.

2. BÖLÜM

KONULAR

ATATÜRK VE MÜZİK
Sİ VE İNCE DO NOTALARI
TEKRAR İŞARETLERİ

ANAHTAR SÖZCÜKLER

NOTA
RÖPRİZ
DOLAP

Bu bölümün sonunda:

- Mustafa Kemal Atatürk'ün güzel sanatlara bakışı ve müzikle ilgili düşünceleri hakkında bilgi sahibi olacaksınız.
- Mustafa Kemal Atatürk'ün sevdiği ve onu konu alan şarkıları tanıyacaksınız.
- Si ve ince do notalarının dizekteki yerlerini öğrenecek ve bu notalarla çalışmalar yapacaksınız.
- Tekrar işaretlerini öğreneceksiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Mustafa Kemal Atatürk'ün aşağıda verilen sözlerini okuyunuz. Bu sözlerden yola çıkarak onun sanata ve müziğe verdiği önem hakkındaki düşüncelerinizi paylaşınız.

"Bir millet, sanat ve sanatkârdan yoksunsa tam bir hayata sahip olamaz."

"Hayatta müzik lazım değildir. Çünkü hayat müziktir. Müzik ile ilgili olmayan varlık insan değildir. Eğer söz konusu olan hayat, insan hayatı ise müzik mutlaka vardır. Müziksiz hayat zaten mevcut olmaz."

Mustafa Kemal Atatürk, gençlik yıllarından itibaren sanatın her dalına ilgi duymuş, sanata ve sanatçıya verdiği önemi konuşmalarında şöyle dile getirmiştir:

"Sanat güzelliğin ifadesidir. Bu ifade söz ile olursa şiir, nağme ile olursa musiki, nakş ile olursa ressamlık, oyma ile olursa heykeltıraşlık, bina ile olursa mimarlık olur."

"Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz, hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat sanatkâr olamazsınız."

Mustafa Kemal Atatürk, sanat dalları içinde müziğe ayrı bir önem vermiştir. Müziği, toplumun kültürünü yansıtan temel değerlerden biri olarak görmüş ve bunu konuşmalarında da vurgulamıştır. *"Müzik hayatın neşesi, ruhu, sevinci ve her şeyidir."* ifadesiyle müziği, hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak gördüğünü dile getirmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün türküleri çok sevdiğini ve bazı türkülerin Atatürk'ün sesinden derlenerek repertuvarımıza kazandırıldığını biliyor muydunuz?

Etkinliğin Adı
"Yörük Ali" türküsü.

Etkinliğin Amacı
"Yörük Ali" türküsünü nefes yerlerine uyarak, doğru seslerle seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Kurtuluş Savaşı sırasında gösterdiği kahramanlıklarla Mustafa Kemal Atatürk'ün takdirini kazanmış Yörük Ali Efe'yi anlatan "Yörük Ali" türküsünü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.
- Mustafa Kemal Atatürk'ün sevdiği şarkı ve türküleri kütüphane, genel ağ (internet) vb. kaynakları kullanarak araştırınız.
- Yaptığınız araştırma sonucu edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

YÖRÜK ALI

Yöresi: Nazi I

Der eyen: Muzaffer Sar sözün

Orta

Şu Dal ma-dan geç tin mi So-ğuk su-lar iç tin mi
Şu Dal ma-nın çeş me-si Ne hoş o-lur iç me-si
Cep-ke ni-min kol la- nı Pa-nı dı-yor pul la- nı

E - fe le-rin i çin-de Yö-rük A-li - yi seç tin mi
Yö-rük A - li - yi so rar-san E - fe le-rin seç me si
Yö-rük de A - li ge li - yor A - cıl Ay-dın yol la nı

Hey gi-di-nin e-fe si e fe si E-fe-le-rin e-fe si

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Türküyü nefes yerlerine uyarak söyledim.

Türküyü doğru seslerle söyledim.

Araştırma sonucu edindiğim bilgileri sınıfta arkadaşlarımla paylaştım.

Etkinliğin Adı
"Atatürk Kalbimde"
şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Atatürk Kalbimde"
şarkısını nefes yerlerine
uyarak, doğru seslerle
seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da
eşlik çalgısı.

- "Atatürk Kalbimde" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıyı anlamını hissederek ve nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.
- Atatürk'ü anma etkinliklerinde bu şarkıyı söyleyiniz.

ATATÜRK KALBİMDE

Burcu Yamaner

Orta

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Zi-ya-ret et-tim se-ni ben A-nıt-ka-bir-de As-ker-le-rin bek-li-yor-du

4 bay-ra-ğı-nın göl-ge-sin-de Bir da-ha i-nan-dım as - la öl-me-di-ği-ne

7 Sen öl - me-din ya-şı-yor-sun be-nim kal-bim-de P r - la-yan bir gü-neş-sin

10 be-nim ül-kem-de Ba-kış-la-rı-nı his-se-di-yo-rum ço-cuk-la-rın göz-le-rin-de

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Şarkıyı anlamını hissederek ve nefes yerlerine uyarak söyledim.
- ☐ Şarkıyı doğru seslerle söyledim.
- ☐ Şarkıyı Atatürk'ü anma etkinliklerinde söyledim.

Sİ VE İNCE DO NOTALARI

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Bildiğiniz notaların isimlerini söyleyiniz.

Sİ NOTASI

Dizekte 3. çizgi üzerine yazılır. Genel olarak dizekte 3. çizgi ve yukarsına yazılan notaların sapları sol taraftan ve aşağıya doğru çekilir. Aşağıdaki dizek üzerinde sırasıyla 4, 2, 1 ve 1/2 vuruşluk si notalarının yazımı verilmiştir.

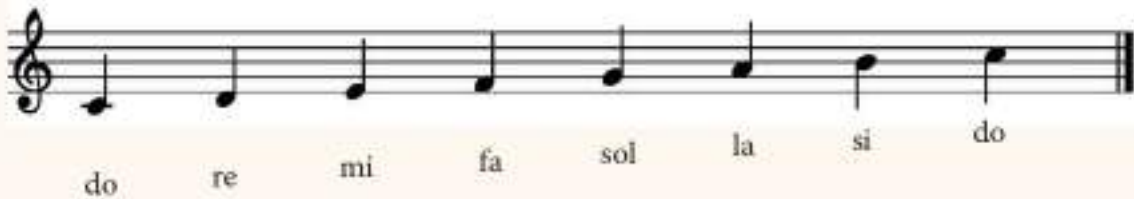

İNCE DO NOTASI

Dizekte 3. aralıktadır. Aşağıda sırasıyla 4, 2, 1 ve 1/2 vuruşluk ince do notasının yazımı verilmiştir.

Öğrendiğiniz tüm notaların yerleri sırasıyla aşağıdaki dizekte verilmiştir.

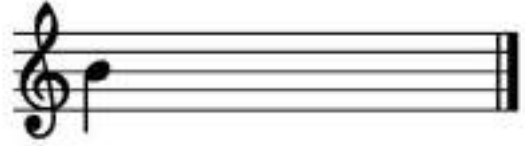
Etkinliğin Adı
Si notası
çalışmaları.

Etkinliğin Amacı
Si notasını dizek üzerine
yazmak, ezgi içinde fark
etmek ve seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, renkli
kalem, eşlik çalgısı.

- Aşağıda verilen dizeklere si notasını örneklerdeki gibi yazınız.
- Verilen ezgideki si notalarını bularak renkli kalemle işaretleyiniz.
- Verilen ezgiyi öğretmeninizin eşliğinde notaların vuruşlarına dikkat ederek seslendiriniz.

EZGİ 1

Elvan Vural Akçalı

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Verilen dizeklere si notasını örnekte verildiği gibi yazdım.

Verilen ezgideki si notalarını işaretledim.

Verilen ezgiyi notaların vuruşlarına dikkat ederek seslendirdim.

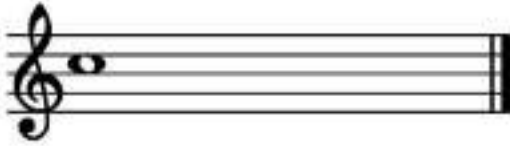

Etkinliğin Adı
İnce do notası çalışmaları.

Etkinliğin Amacı
İnce do notasını dizek üzerine yazmak, ezgi içinde fark etmek ve seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, renkli kalem, eşlik çalgısı.

- Aşağıda verilen dizeklere ince do notasını örneklerdeki gibi yazınız.
- Verilen ezgideki ince do notalarını bularak renkli kalemle işaretleyiniz.
- Verilen ezgiyi öğretmeninizin eşliğinde notaların vuruşlarına dikkat ederek seslendiriniz.

EZGİ 2

Elvan Vural Akçalı

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐

Verilen dizeklere ince do notasını örnekte verildiği gibi yazdım.

☐

Verilen ezgideki ince do notalarını işaretledim.

☐

Verilen ezgiyi notaların vuruşlarına dikkat ederek seslendirdim.

Etkinliğin Adı
 "Müzik Yapalım"
 şarkısı.

Etkinliğin Amacı
 Si ve ince do notalarını şarkı
 içinde fark etmek ve "Müzik
 Yapalım" şarkısını nefes
 yerlerine uyarak, doğru seslerle
 seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
 Ders kitabı, renkli kalem,
 müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Müzik Yapalım" şarkısındaki si notalarını renkli kalemle işaretleyiniz.
- "Müzik Yapalım" şarkısındaki ince do notalarını renkli kalemle işaretleyiniz.
- "Müzik Yapalım" şarkısını dinleyiniz.
- "Müzik Yapalım" şarkısını nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

MÜZİK YAPALIM

Duygu Topal

Çabuk

Hay-di gel se-nin - le mü-zik ya-pa-lım Do re mi fa sol - le

yo-la çı-ka-lım No-ta-lar-da ge-ze-lim biz do-la-şa-lım

Fa sol la si do - da bi-raz du-ra-lım Bu-ra-da se-nin - le

10
ri-tim-ya-pa-lım (Alkış sesiyle seslendirilir) Şim-di hep bir-lik - te

14
hız-la sa-ya-lım Bu düz-gün sı-ra - yı u-nut-ma-ya-lım

17
Do re mi fa sol la si do Do si la sol fa mi re do

Notaların
V. yüzyıldan
itibaren harflerle
isimlendirildiğini,
günümüzde de bu harflerin
akor şifrelerinde kullanıldığını
biliyor muydunuz?
A B C D E F G
la si do re mi fa sol

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ "Müzik Yapalım" şarkısındaki si notalarını işaretledim.
- ☐ "Müzik Yapalım" şarkısındaki ince do notalarını işaretledim.
- ☐ Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyledim.
- ☐ Şarkıyı doğru seslerle söyledim.

TEKRAR İŞARETLERİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Şarkılarda tekrar edilen bölümlere hiç dikkat ettiniz mi? Nota yazısında tekrar edilen bölümleri göstermenin kısa bir yolu olabilir mi? Bu konudaki görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

RÖPRİZ

Müzik eserlerinde tekrar edilecek bölümleri gösteren işarete **röpriz** denir. Röpriz işareti karşılıklı ise sadece iki röpriz arasında olan kısım tekrar edilir. Röpriz işaretinin karşılığı yok ise eser bu işareten en başa dönülerek tekrar edilir.

ÖRNEK

BULUT OLSAM

Salih Aydoğan

Ha - va - da bir top bu - lut ol - sam

Ne gü - zel yur - du - mu do - la - şır - dım

Bu işarete **senyö** denildiğini ve bir müzik eserinde ikinci senyöden ilk senyöye dönülerek "SON" yazılan yerde eserin bitirilmesi için kullanıldığını biliyor muydunuz?

DOLAP

Müzik eserlerinde tekrar edilen bölümlerin bitişleri bazen farklı olabilir. Bu farklı bitişleri belirtmek için kullanılan işaretlere **dolap** denir. 1. dolap, 2. dolap şeklinde adlandırılır. 1. dolap röpriz işareti ile birlikte yazılır. Eserin tekrar edilecek bölümü ilk kez seslendirildiğinde 1. dolap, tekrarı ise (1. dolap atlanarak) 2. dolap seslendirilir.

ÖRNEK

UÇURTAMAM UÇTU

Orta Ercan Baş

U-çurt-ma u-çu-yor Kuy - ru-ğu-nu sal - lı-yor Ço-cuk-lar ko-şu-yor
O-yun-suz ne ya-par Tüm dün-ya-da ço-cuk-lar Kar-deş-tir bir-lik-te
Kav-ga-sız sa-vaş-sız Ya - şa-ya-lım dün-ya-da So-run-lar çö-zü-lür

4 1. 1. dolap 2. 2. dolap

Do-ya-sı-ya oy-nu-yor Do-ya-sı-ya oy-nu-yor U-çurt-mam uç-tu ha-va-ya
Ne-şe i-le oy-nar-lar Ne-şe i-le oy-nar-lar
Sev-gi i-le say-gı-ya Sev-gi i-le say-gı-ya

7 Yu-ka-rı-ya a-şa-ğı-ya sa-ğa so-la Ben de çık-sam ha-va-ya

9 1. 2.

Bu-lu-ta gü-ne-şe ve a-ya Bu-lu-ta gü-ne-şe ve a-ya

Etkinliğin Adı
"Tebessüm" şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Tebessüm" şarkısını
tekrar işaretlerine uyarak
seslendirmek, şarkıyla ilgili
duygularını farklı anlatım
yolları ile ifade etmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, boya kâğıtları,
resim kâğıdı, müzik çalar
ya da eşlik çalgısı.

- "Tebessüm" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıdaki röpriz ve dolapları bularak renkli kalemle işaretleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine ve tekrar işaretlerine uyarak söyleyiniz.
- Şarkıyla ilgili hislerinizden yola çıkarak bir resim yapınız.

TEBESSÜM

Orta

Fatih Peşmen

İs - te - dim ki so - kak - ta (Ara ezgi

—) A - sık su - rat - lı kal - ma - sın (Ara ezgi

—) Bū - yük - ler bū - yü - dük - çe (Ara ezgi

) Göl - me - yi u - nut - ma - sın

A ———

Bi mer - ha - ba i - le se - lam - la - dım in - san - la - rı

12 O - kul yo - lun - da gör - dü - ğüm mi - nik — ka - rın - ca -

14 yı Ya - şım kü - çük a - ma i - çim - de - ki kı - pır - tı - yı

16 Bi - raz ne - şe ka - tıp bü - yük - le - re si - ze ve - ri - yo -

18 rum (Ara ezgi) Ha - yat gü - lün - ce çok gü - zel (Ara ezgi

21 —) Ha - yat gü - lün - ce çok gü - zel O kap - ka - ra bu - lut - la -

23 rı da - ğı - tıp at - ma - lı Her - ke - sin yü - zün - de

25 1. bir kü - çük te - bes - süm ol - ma - lı O kap - ka - ra bu - lut - la lı 2.

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Şarkıdaki röpriz ve dolapları bularak renkli kalemle işaretledim.
- ☐ Şarkıyı tekrar işaretlerine uyarak söyledim.
- ☐ Şarkıyı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.
- ☐ Şarkıyla ilgili duygularımdan yola çıkarak bir resim yaptım.

Etkinliğin Adı
"Işık Saçarız" şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Işık Saçarız" şarkısını hareket
oluşturarak seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da
eşlik çalgısı.

- "Işık Saçarız" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine ve tekrar işaretlerine uyararak söyleyiniz.
- Şarkıya kendi oluşturduğunuz hareketlerle eşlik ediniz.

IŞIK SAÇARIZ

Orta

Mümtaz Levent Akkol

Vur-ma-lı üf-le-me-li yay-lı tel-li çal-gı-lar çok çe-şit-li

Çal-mak ve din-le-mek hep-si-ni çok eğ-len-ce-li çok zevk-li

Gi-ta-rın al-tı te-li var Pi-ya-no-nun tuş-la-rı var

F-lü-te üf-le-yin-ce çok gü-zel ses-ler çı-kar- Şık şık şık şık şık şık

10 Ma-ra-kas ma-ra-kas şık şık şık Güm güm güm güm güm güm güm

12 Da - vu - lum güm güm Çal - gı - lar - la mü - zik ya - pa - rız

15 El e - le ve - rir hey gü - ler oy - na - rız Sev - gi - miz - le

18 bil - gi - miz - le ne - şe - miz - le biz ı - şık sa - ça - rız SON

21 Ke - ma - nın dört te - li var Da - vu - lun tok - mak - la - rı var

23 Ma - ra - ka - sı sal - la - yın - ca çok gü - zel ses - ler çı - kar

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyledim.
- ☐ Şarkıyı tekrar işaretlerine uyarak söyledim.
- ☐ Şarkıyı doğru seslerle söyledim.
- ☐ Şarkıya kendi oluşturduğum hareketlerle eşlik ettim.

2. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

1. Mustafa Kemal Atatürk'ün sanata, sanatçıya ve müziğe verdiği önem ile ilgili sözlerinden bildiklerinizi yazınız.

2. Aşağıdaki dizek üzerine istenilen vuruşlardaki notaları yazınız.

1 vuruş
si

2 vuruş
ince do

Yarım (1/2)
vuruş
ince do

4 vuruş
si

Yarım (1/2)
vuruş
si

1 vuruş
ince do

3. Aşağıda verilen ezgideki tekrar işaretlerini belirleyerek üzerlerine isimlerini yazınız.

1. 2.

1. 2.

4. Aşağıdaki dizek üzerinde notaların sırasıyla yazılışı verilmiştir. Siz de tuşlar üzerine sırasıyla notaların isimlerini yazınız.

5. Aşağıdaki nota gruplarını inceleyiniz. Kutucukların içinde yazan nota isimleriyle eşleştiriniz.

sol la si	A
re mi fa	B
re fa mi	C
fa re do	Ç
si do la	D
do mi sol	E

3. BÖLÜM

KONULAR

ONALTILIK NOTA
SES DEĞİŞTİRİCİ İŞARETLER
MÜZİKTE HIZ
MÜZİKTE GÜRLÜK

ANAHTAR SÖZCÜKLER

NOTA
DİYEZ
BEMOL
NATÜREL
HIZ
GÜRLÜK

Bu bölümün sonunda:

- Onaltılık nota süresini tanıyacaksınız.
- Müzikte kullanılan ses değıştirici işaretleri tanıyacaksınız.
- Hız ve gürlük terimleri ile ilgili bilgi sahibi olacaksınız.

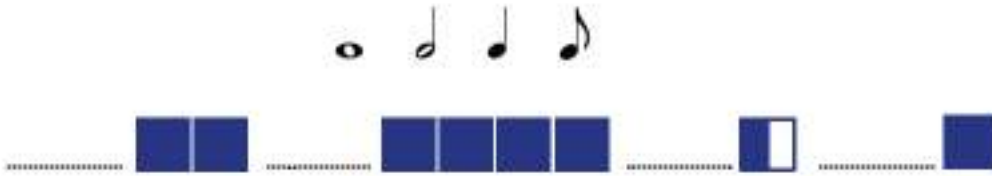

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

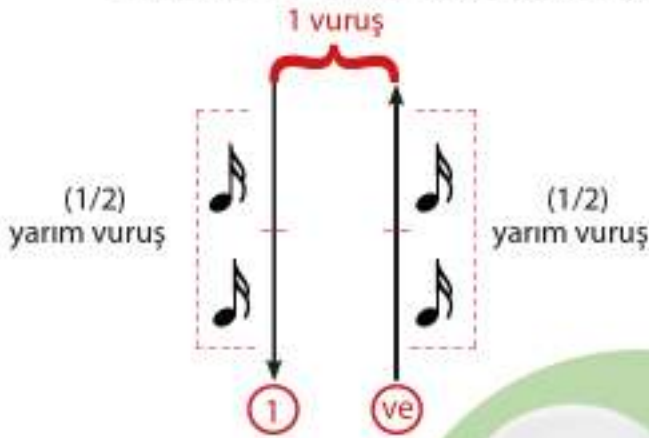
1. Aşağıdaki şehir isimlerini resimlerde belirtildiği şekilde ellerinizi kullanarak seslendiriniz.

2. Aşağıdaki boşluklara verilen notalardan uygun olanı vuruş sayılarına göre yerleştiriniz.

Onaltılık nota şeklinde yazılır. Çeyrek (1/4) vuruşta seslendirilir.

Onaltılık Sus İşareti

İki ya da daha fazla onaltılık nota yan yana geldiğinde kuyruklarının birleştirilerek yazıldığını biliyor muydunuz?

Etkinliğin Adı
Ritimlerle sözcükler.

Etkinliğin Amacı
Onaltılık notaları yazmak ve
seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem.

- 1. adımda verilen sözcüklerin karşısına yazılan ritim kalıplarını gösterildiği şekilde sınıfta uygulayınız.
- 2. adımda sözcüklerle verilen çalışmayı ritmik şekilde alkışla seslendiriniz.
- 3. adımda verilen alkış ritimlerinin üstüne Van, İzmir, Ankara, Karaman ve Gelibolu sözcüklerinden uygun olanları yazınız. Yazdığınız sözcüklere uygun olan ritim kalıbını verilen dizek üzerine sol notası ile yazınız.

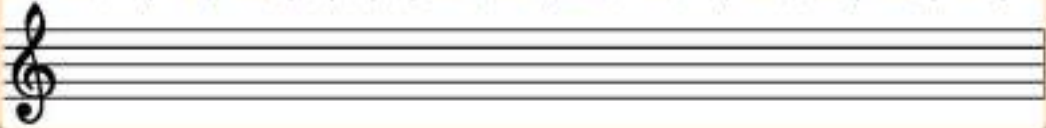
1

Van		→	
İzmir		→	
Ankara		→	
Karaman		→	
Gelibolu		→	

2

Van	/	İzmir	/	Ankara	/	Van	/	Gelibolu	/	İzmir	/	Karaman	/	Van
														

3

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐

Sözcüklerin ritim kalıplarını gösterildiği şekilde sınıfta uyguladık.

☐

Sözcüklerle verilen çalışmayı ritmik şekilde alkışla seslendirdim.

☐

Verilen alkış ritimlerinin altına uygun olan sözcükleri yazdım.

☐

Verilen dizge üzerine sözcüklere uygun olan ritim kalıbını sol notası ile yazdım.

Etkinliğin Adı

"Çınar" şarkısı.

Etkinliğin Amacı

Onaltılık notaları şarkı içerisinde fark etmek ve seslendirmek.

Kullanılan Araçlar

Ders kitabı, renkli kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Çınar" şarkısının notalarını inceleyiniz.
- Şarkı içerisinde bulunan onaltılık notaları renkli kalemle işaretleyiniz.
- Şarkıyı dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

ÇINAR

Ercan BAŞ

Orta

E - vi - mi - zin   ö - nün - de   Bir   u - lu   çı - nar
Yü - ce   çı - nar   yaş - ılı - sın   Ta - rih - sin   bel - li

Al - tın - da   du - ran - la - ra   Se - rin - lik   su - nar
Dal - la - rı - nı   aç - mış - sın   Gök - le - re   doğ - ru

Bir__ sa__ ğa   bir__ so__ la   Rüz__ gar__ e - ser   ya - tar   ya - tar
Yıl__ lar__ dan   ay__ lar__ dan   Gün__ ler__ den hep   iz var   iz var

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Şarkıdaki onaltılık notaları işaretledim.

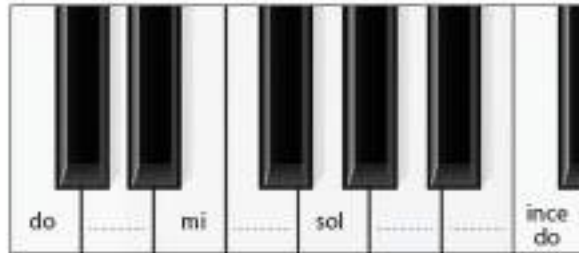

Şarkıyı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

SES DEĞİŞTİRİCİ İŞARETLER

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Aşağıda verilen piyano tuşları üzerindeki boşluklara "re, fa, la ve si" notalarını doğru sıralamaya göre yerleştiriniz.

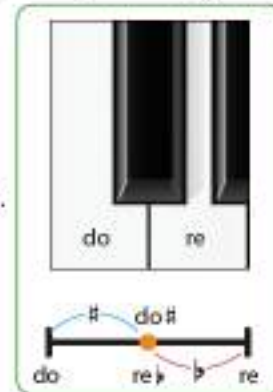
2. Piyanodaki beyaz tuşlar "do, re, mi, fa, sol, la ve si" notalarını seslendirmektedir. Sizce siyah tuşlar nasıl isimlendirilir? Bu konudaki fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Notaların ses yüksekliğini değiştirmek için diyez (#) ve bemol (b) gibi ses değiştirici işaretler kullanılır. Örneğin piyanodaki siyah tuşlara basıldığında elde edilen sesler, bu ses değiştirici işaretlerle tanımlanır. Ses değiştirici işaretler notanın sol tarafına yazılır ve ölçü içinde aynı ismi taşıyan diğer notaları da etkiler.

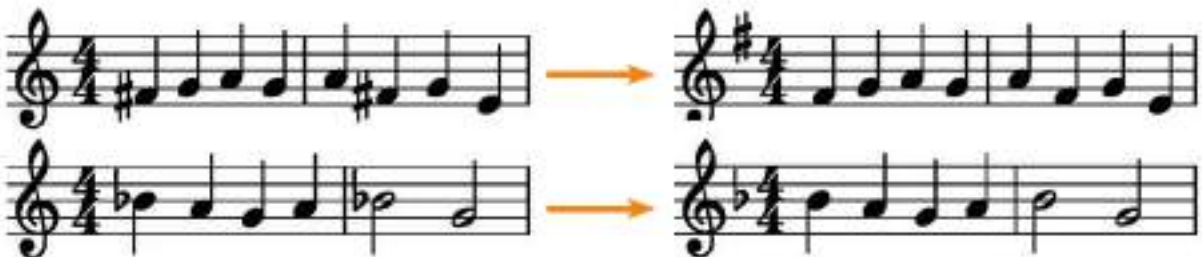
Diyez (#): Önüne geldiği notayı yarım ses tizleştirir (inceltir).

Bemol (b): Önüne geldiği notayı yarım ses pesleştirir (kalınlaştırır).

Natürel (♮): Diyez ya da bemol almış notayı eski haline (doğal haline) çevirir.

Bir müzik eserinde aynı isimli notaların hepsi için ses değiştirici işaretler kullanılacaksa kullanılan ses değiştirici işaret donanımında, notanın bulunduğu çizgi ya da aralıkta belirtilir. Donanımdaki ses değiştirici işarete bakılarak diyez ya da bemol almış notalar (aksi belirtilmedikçe) bütün eserde diyezli ya da bemollü hâliyle seslendirilir.

Etkinliğin Adı
"Güzel Yurdum"
şarkısı.

Etkinliğin Amacı
Ses değiştirici işaretleri
tanımak, müzik eserinde fark
etmek ve seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem,
müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Güzel Yurdum" şarkısının notalarını inceleyiniz.
- Şarkı içerisinde ses değiştirici işaret alan notaları renkli kalemle işaretleyiniz.
- Şarkıyı dinleyiniz. Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

GÜZEL YURDUM

Söz: Hamdi Tunçer
Müzik: Sa'ih Aydoğan

Orta

1. 1.

Yüz - yıl - la-rın ı - şı - ğı - sın Uy - gar - lık - lar be - şî - ğî - sın
In - ce kız-lar tür - kü ya - kar Yi - ğit - le - rin ha - lay çe - ker

5. 2.

be - şî - ğî - sın Yer - yü - zü - nün çi - çe - ğî - sın
ha - lay çe - ker Bur - cu bur - cu gü - lün ko - kar

9. 1. 2.

Çi - çe - ğî - sın sen Tür - ki - ye Çi - çe - ğî - sın sen Tür - ki - ye
Gü - lün ko - kar hep Tür - ki - ye Gü - lün ko - kar hep Tür - ki - ye

14.

Gü - zel yur - dum Tür - ki - ye Tür - ki - ye De - ğer - sin her öv - gü - ye öv - gü - ye

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐

Şarkı içerisinde ses değiştirici işaret alan notaları işaretledim.

☐

Şarkıyı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

Etkinliğin Adı
"Deniz Üstü Köprü" türküsü.

Etkinliğin Amacı
Ses değiştirici işaretleri tanımak, müzik eserinde fark etmek ve seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Deniz Üstü Köprü" türküsünün notalarını inceleyiniz.
- Türkü içerisinde ses değiştirici işaret alan notaları renkli kalemle işaretleyiniz.
- Türküyü dinleyiniz ve nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

DENİZ ÜSTÜ KÖPÜRÜ (*)

Derleyen: Şerafettin Civelek
Yöresi: Muğla-Ula

Orta

De-niz de üs - tü kö - pü - rü Ah ya rim li - la - lay li - la - lay
Daş üs - tü - ne taş goy - dum Ah ya rim li - la - lay li - la - lay

5

lay Ge-mi-le-re bin sem gö - tü rü Ah ya rim ah
lay Gül yas ti ça baş goy dum Ah ya rim ah

10

Be-nim de bu - ra - ya gel - di - ğim Ah ya rim li - la - lay li - la - li - la -
Se-ni de ge - le cek di - ye Ah ya rim li - la - lay li - la - li - la -

14

lay Bir gü zel den ö - tü rü Ah ya rim ah
lay Sol ya mı - mı boş goy dum Ah ya rim ah

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Türkü içerisinde ses değiştirici işaret alan notaları işaretledim.

Türküyü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

(*) Öğrencilerin düzeyi ve ses aralığı dikkate alınarak eserin orijinal notasından sadeleştirme yapılmış ve üç ses aşağıdan notaya alınmıştır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Dinlediğiniz müziklerin hızına hiç dikkat ettiniz mi? Özgün ya da mutlu olduğunuzda hangi hızdaki müzikleri dinlemekten hoşlanırsınız? Bu konudaki görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Bebekleri uyutmak için söylenen ninnileri hatırlayın. Bu ninniler ile eğlenmek için seslendirilen oyun havalarının hızlarını karşılaştırarak bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Müzikte yavaş, orta ve çabuk olmak üzere üç ana hız basamağı vardır. Örneğin ninniler yavaş hızda, marşlar orta hızda, oyun havaları ise çabuk hızda seslendirilir. Bir müzik eserinin belirtilen hızda seslendirilmesi, o eserin yansıttığı anlamı doğru ifade etmesi açısından önem taşır.

Müzikte hız belirtmek için kullanılan terimlere **hız terimleri** denir. Hız terimleri, müzik eserlerinin sol üst tarafına yazılır. Başlıca hız terimleri aşağıda verilmiştir.

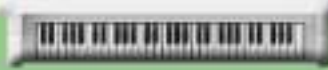
Hız Terimi	Anlamı
Adagio	Yavaş
Moderato	Orta
Allegro	Çabuk

Verilen bu terimlerin dışında daha yavaş ve daha çabuk hızları belirten terimler de vardır.

Metronom

Metronomun bir müzik eserinin sabit bir ritimle seslendirilmesine yardımcı olduğunu biliyor muydunuz?

Etkinliğin Adı
"Dostluk Oyunu" şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Dostluk Oyunu" şarkısındaki hız değişikliklerini fark etmek ve şarkıyı hız terimlerine uyarak seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı, ritim çalgısı.

- "Dostluk Oyunu" şarkısında kullanılan hız terimlerini inceleyiniz.
- Şarkıyı dinleyiniz, nefes yerlerine ve hız terimlerine uyarak söyleyiniz.
- Üç gruba ayrılınız. Birinci grup şarkıyı söyleyerek, ikinci grup şarkıya beden müziği ya da ritim çalgılarıyla eşlik ederek, üçüncü grup da daire oluşturup şarkının ritmine göre adım atarak etkinliği uygulayınız.

DOSTLUK OYUNU

Söz: Duygu Topal
Müzik: Burcu Yamaner

Çabuk

Sende koş gel ya-nı-ma B r o-yun oy-na-ya-l m Bu o-yu-nun is-mi-ni
Yan ya-na di-zî-le-lim B r da-i - re o-la-lim Sev-gi say-gı te-ma-mız

Yavaş

dost-luk ko- a-l Hay - di dur-ma Gel ka-tıl bu o-yu-na
u - nut-ma-ya-lım

Çabuk

Ön - ce sa - ğa dö - ne - lim Ya - şa - ma - yı se - ve - lim
Dol-sun kalp - ler sev - giy - le Ba - rış ol - sun il - ke - miz

Şim - di so - la dö - ne - lim Sev - gi sa - ça - lim
Ha - yat kı - sa bi - le - lim Biz hep gü - le - lim

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Şarkıda kullanılan hız terimlerini fark ettim ve şarkıyı hız terimlerine uyarak söyledim.
- ☐ Şarkıyı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.
- ☐ Etkinliği gruplara ayrılarak uyguladık.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Coşkulu bir şiiri anlamına uygun okuyabilmek için sesinizi nasıl kullanmalısınız? Düşüncelerinizi örnekler vererek arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Kulaktan kulağa oyununu oynarken sesinizi nasıl kullanırsınız?

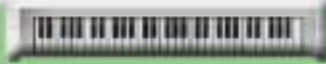
Bir sesin kuvvetli ya da hafif olması, o sesin gürlüğü belirlir. Bir müzik eserinin doğru gürlükte seslendirilmesi, o eserin yansıttığı anlamın doğru ifade edilmesi açısından önemlidir. Örneğin sevgi, özlem gibi duyguları anlatan eserler hafif gürlükte; coşku, sevinç gibi duyguları anlatan eserler ise kuvvetli gürlükte seslendirilirler.

Gürlük terimleri müzik eserinde notaların altına yazılarak gösterilir. Müzikte kullanılan başlıca gürlük terimleri ve kısaltmaları aşağıda verilmiştir.

Gürlük terimi	Kısaltması	Anlamı
Piano	<i>p</i>	Hafif
Mezzo Forte	<i>mf</i>	Orta Kuvvetli
Forte	<i>f</i>	Kuvvetli

Verilen bu terimlerin dışında daha hafif ve daha kuvvetli gürlüğü ifade eden terimler de vardır.

İnsan kulağının
20 ile 20.000
Hertz (sesin
saniyedeki titreşim
sayısı) aralığındaki
sesleri duyabildiğini
biliyor muydunuz?

Etkinliğin Adı
"Bir Dünya Bırakın" şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Bir Dünya Bırakın" şarkısını
gürlük terimlerine uyarak
seslendirmek ve şarkının
farklı bölümlerine ritimlerle
eşlik etmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, müzik çalar
ya da eşlik çalgısı, ritim çalgısı.

- "Bir Dünya Bırakın" şarkısında kullanılan gürlük terimlerini renkli kalemle işaretleyiniz.
- "Bir Dünya Bırakın" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine ve gürlük terimlerine uyarak söyleyiniz.
- Şarkının içindeki farklı bölümleri belirleyiniz. Belirlediğiniz farklı bölümlere ritim çalgısı ya da beden müziği (alkış vb.) kullanarak oluşturduğunuz ritimlerle eşlik ediniz.

BİR DÜNYA BIRAKIN

Söz: Adnan Çakmakçı oğlu
Müzik: Sa ih Aydoğan

Çabuk

f Oy-na-ya oy-na-ya ge-lin ço-cuk lar El e-le el e-le ve-rin ço-cuk-lar

mf Bir va - tan bı - ra - kın Biz ço - cuk la ra
Bir dün - ya bı - ra - kın Biz ço - cuk la ra

Is - lan - mış ol - ma - sın göz yaş - la - rı la
Ya - za - lım üs - tū - ne sev gi - li dün ya

f Oy-na-ya oy-na-ya ge-lin ço-cuk lar El e-le el e-le ve-rin ço-cuk-lar

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐

Şarkının içindeki gürlük terimlerini işaretledim ve şarkıyı gürlük terimlerine uyarak söyledim.

☐

Şarkının içindeki farklı bölümleri belirledim.

☐

Şarkının farklı bölümlerine ritim çalgısı ya da beden müziği (alkış vb.) kullanarak kendi oluşturduğum ritimlerle eşlik ettim.

Etkinliğin Adı
"Sen Bu Yaylaları
Yaylıyamazsun" türküsü.

Etkinliğin Amacı
Müzik eserlerindeki gürlük
terimlerini fark etmek, eseri
gürlük terimlerine uyarak
seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem,
müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Sen Bu Yaylaları Yaylıyamazsun" türküsünde kullanılan gürlük terimlerini renkli kalemle işaretleyiniz.
- Türküyü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine ve gürlük terimlerine uyarak söyleyiniz.

SEN BU YAYLALARI YAYLIYAMAZSUN

Derleyen: Cemile Cevher
Yöresi: Trabzon

Çabuk

f Sen bu yay-la____ la - rı____ yay - li - ya - maz____ sun gü____ lüm

5 yay - li - ya - maz____ sun____ Yay - li - ya - maz____ sun yav____ rum

9 yay - li - ya - maz____ sun____ *mf* De - rin____ dir göl - le - ri

13 boy - li - ya - maz____ sun____ O el - le - rin____

16
ki - na - li - dur____ oy - ni - ya - maz____ sun____

19
p A - ğan var mi____ dur____ pa - şan var mi____ dur____
Ri - na ri - na____ nay____ ri - na ri - na____ nay____

23
Se - ni ba - na____ met - het - ti - ler____ as - li var mi____ dur____
Ri - na ri - na____ ri - na ri - na____ ri - na ri - na____ nay____

27
f De - me ne - ne____ ne____ de - me ne - ne____ ne____
Ri - na ri - na____ nay____ ri - na ri - na____ nay____

31
Der - sen e - ğer____ ne - ne bi - zi____ ko - yar ve - re____ me____
Ri - na ri - na____ ri - na ri - na____ ri - na ri - na____ nay____

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Türkünün içindeki gürlük terimlerini işaretledim.
- ☐ Türküyü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.
- ☐ Türküyü gürlük terimlerine uyarak söyledim.

3. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

1. Aşağıda verilen kelimeler bulmaca içerisinde soldan sağa ya da yukarıdan aşağıya yerleştirilmiştir. Bu kelimeleri örnekteki gibi bulunuz. Soldan sağa doğru sırasıyla boşta kalan harfleri verilen kutucuklara yazarak Mustafa Kemal Atatürk' e ait öz-deyişi bulunuz.

Metronom, diyez, bemol, natürel, adagio, moderato, allegro, piano, mezzo forte, forte

M	Ü	M	E	T	R	O	N	O	M	Z
A	İ	K	P	İ	A	N	O	H	A	N
L	Y	F	A	T	İ	D	N	A	N	A
L	E	O	Ş	B	E	İ	S	D	İ	T
E	R	R	U	E	h	Y	H	A	U	Ü
G	S	T	E	M	b	E	V	G	İ	R
R	N	E	C	O	İ	Z	V	İ	E	E
O	H	E	R	L	Ş	E	Y	O	İ	L
D	İ	M	O	D	E	R	A	T	O	R
M	E	Z	Z	O	F	O	R	T	E	#

2. Aşağıdaki tabloda yer alan notaların istenilen vuruşlara uygun olanlarını bularak örnekteki gibi daire içine alınız.

VURUŞLAR	NOTALAR
1/2	
4	
2	
1/4	
1	
1/4	
1/2	

3. Aşağıda verilen terimlerin karşılığı olan anlam, kısaltma ve işaretleri birbiriyle eşleştiriniz.

Moderato	Diyez	Piano	Natürel	Mezzo forte	Adagio	Forte	Bemol	Allegro
↙								
Yavaş	Orta	<i>mf</i>	<i>p</i>	#	Çabuk	<i>f</i>	b	

4. BÖLÜM

KONULAR

ÜLKEMİZE AİT BAŞLICA MÜZİK TÜRLERİ
HECE BAĞI VE UZATMA BAĞI
ATATÜRK'ÜN TÜRK MÜZİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ANAHTAR SÖZCÜKLER

TÜRK SANAT MÜZİĞİ
TÜRK HALK MÜZİĞİ
DİNİ MÜZİK
MEHTER MÜZİĞİ
ÇOK SESLİ TÜRK MÜZİĞİ
HECE BAĞI
UZATMA BAĞI

Bu bölümün sonunda:

- Ülkemize ait başlıca müzik türlerini tanıyacaksınız.
- Türk müziği kültürüne, felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş kişileri tanıyacaksınız.
- Hece bağı ve uzatma bağı terimleri ile ilgili bilgi sahibi olacaksınız.
- Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk müziği ile ilgili görüşleri hakkında bilgi sahibi olacaksınız.

ÜLKEMİZE AİT BAŞLICA MÜZİK TÜRLERİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Severek dinlediğiniz müziklere örnekler vererek arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Ülkemize ait olan müziklerden hangilerini biliyorsunuz? Bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ülkemiz, verimli topraklara sahip olması ve coğrafi konumu nedeniyle yüzyıllardır çeşitli medeniyetlere ve farklı kültürlere ev sahipliği yapmıştır. Bu kültürlerin etkileri her alana olduğu gibi sanata ve müziğe de yansımıştır. Bu nedenle ülkemiz zengin bir müzik geçmişine ve kültürüne sahiptir.

TÜRK SANAT MÜZİĞİ

Türk sanat müziği, yüzyıllardır gelişimini sürdürmüş makamsal bir müzik türüdür. Sözlü ve sözsüz eserlerden oluşur.

Dede Efendi, Tanburi Cemil Bey, Bekir Sıtkı Sezgin, Münir Nurettin Selçuk, Alâeddin Yavaşca, Sadeddin Kaynak, Zeki Müren ve Ali Ufki Bey Türk sanat müziğinin gelişimine katkıda bulunmuş önemli isimlerden bazılarıdır.

Türk sanat müziğinde kullanılan başlıca çalgılar; tambur, ut, kudüm, ney, keman, tef, klasik kemençe, kanun ve cümbüştür. Bu çalgıların görselleri aşağıda verilmiştir.

Tambur

Ut

Kudüm

Ney

Keman

Tef

Klasik kemençe

Kanun

Cümbüş

Etkinliğin Adı
"Otomobil Uçar Gider" şarkısı.

Etkinliğin Amacı
Türk sanat müziği türünde bir eser olan "Otomobil Uçar Gider" şarkısını nefes yerlerine uyarak doğru seslerle seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

1. ETKİNLİK

- Bir Türk sanat müziği eseri olan "Otomobil Uçar Gider" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

OTOMOBİL UÇAR GİDER(*)

Söz: Vecdi Bingöl
Müzik: Münir Nurettin Selçuk

Çabuk

mf O - to - mo - b u - çar g - der Gön - üm g - b
O - to - mo - b tut - tu yo - u Bu yo - da ma -

7
ge - çer g - der Ben ta - h n pe - ş n - de - y m
ce - ra do - u D - rek - s - yon yar e - n - de

13
mf Ta - h ben - den ka - çar g - der Yar
Gön - üm ar - d - na ko - şu - u

19
yar gü - ze yo - cu gü - e gü - e

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyledim.

Şarkıyı doğru seslerle söyledim.

(*) Öğrencilerin ses aralığı dikkate alınarak orijinal notadan bir oktav aşağıdan notaya alınmıştır.

4. BÖLÜM

TÜRK HALK MÜZİĞİ

Türk halk müziği, halkın yaşanan olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini yansıtan müzik türüdür. Kulaktan kulağa aktarılarak günümüze kadar ulaşmıştır. Türk halk müziği farklı yörelerden derlenmiş sözlü ve sözsüz eserlerden oluşur. Sözlü Türk halk müziği eserlerine genel olarak **türkü** adı verilir. Halk türkülerinin serbest ritimli olanlarına **uzun hava**, belirli ve düzenli bir ritimde olanlarına da **kırk hava** denir. Sözsüz eserler ise düzenli ve yöresel çalgı müzikleridir. Zengin kültürümüzün bir parçası olan halk oyunları müzikleri de halk müziğimizin seçkin örneklerindendir.

Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi, Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Aşık Veysel, Çekiç Ali, Hacı Taşan, Kazancı Bedih, Hayri Dev, Özay Gönülüm Türk halk müziğine eserleri ve derlemeleriyle katkıda bulunmuş önemli isimlerden bazılarıdır.

Türk halk müziğinde kullanılan başlıca çalgılar; bağlama, cura, cümbüş, kabak kemane, Karadeniz kemençesi, kaval, zurna, tulum, sipsi, kaşık, zil, bendir, darbuka, tef ve davuldur.

Bu çalgıların görselleri aşağıda verilmiştir.

Bağlama

Cura

Cümbüş

Kabak kemane

Karadeniz kemençesi

Kaval

Zurna

Tulum

Sipsi

Kaşık

Zil

Bendir

Darbuka

Tef

Davul

Neşet ERTAŞ (1938-2012)

Etkinliğin Adı
"Nar Danesi" türküsü.

Etkinliğin Amacı
Türk halk müziği türünde bir eser olan "Nar Danesi" türküsünü seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Bir Türk halk müziği eseri olan "Nar Danesi" türküsünü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

NAR DANESİ(*)

Neşet ERTAŞ

Çabuk

Sev - da o - ma - say - di da gö - nü - le - dol - ma - say - da
O yar zül - fü - nû dar - rar da gö - nü - den - gi - ni a - rar
Dün - ya ne - ye ya - rar - di da gü - ze - li ol - ma - say - di
Bu dün - ya - da sev - me - yen - ler ah - ret - te - ne - ye ya - rar
Nar da - ne - si da - ne - si de se - vi - yom mer - da - ne - si
Gü - zel - le - rin i - çin - de de sev - di - ğim bir da - ne - si

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Türküyü nefes yerlerine uyarak söyledim.

Türküyü doğru seslerle söyledim.

(*) Öğrencilerin düzeyi ve ses aralığı dikkate alınarak eserin orijinal notasından sadeleştirme yapılmış ve üç ses aşağıdan notaya alınmıştır.

Etkinliğin Adı
"Tiridine Bandım" türküsü.

Etkinliğin Amacı
"Tiridine Bandım" türküsünü
seslendirmek ve türkünün
farklı bölümlerine dans ile eşlik
etmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da
eşlik çalgısı.

- "Tiridine Bandım" türküsünü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.
- Türkünün farklı bölümlerini belirleyerek bu bölümlere değişik dans figürleri ile eşlik ediniz.

TİRİDİNE BANDIM (★)

Der eyen: Muzaffer Sar sözlen
Yöresi: Kastamonu - Tosya

Çabuk

A - şa - ğ - dan ge - - yor Türk - men go - - yu - nu a -
Man - da yu - va yap - m ş sö - ğüt da - - na a -
3 man - a - man Se - v - ye ben zet - t m ya - r n
man - a - man Yav - ru - su - nu s - nek - kap - m ş
5 bo - yu - nu a - ma - n n yan - d m a - ma - n n a - ma - n n a - ma - n n yan - d m
7 gör - dün mü a - ma - n n yan - d m a - ma - n n a - ma - n n a - ma - n n yan - d m
T - r - d - ne t - r - d - ne t - r - d - ne ban - d m be - da - va m san - d n pa - ra ve r p a - d m

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Türküyü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

Türkünün farklı bölümlerini belirleyerek bu bölümlere değişik dans figürleri ile eşlik ettim.

(★) Öğrencilerin düzeyi ve ses aralığı dikkate alınarak eserin orijinal notasından sadeleştirme yapılmış ve dört ses aşağıdan notaya alınmıştır.

DİNİ MÜZİK

Dini müzik, din ile ilgili konuların işlendiği müzik türüdür. Tilavet, ezan, salavat, tekbir, ilahî, mevlit ve tasavvufî eserler bu türün örneklerindendir.

Dede Efendi, Hacı Arif Bey, Hafız Burhan, Kâni Karaca, Âmir Ateş, Bekir Sıtkı Sezgin ve Ahmet Özhan ülkemizdeki dini müziğin gelişimine katkıda bulunmuş önemli temsilcilerden bazılarıdır.

MEHTER MÜZİĞİ

Mehter takımı tarafından seslendirilen eserlere **mehter müziği** denir. Bugünkü adını Osmanlı Devleti döneminde almış olan mehter takımı, geçmişi çok daha eski zamanlara dayanan askeri bir bandodur. Bu bando, ordunun moralini yüksek tutmak, cesaretini arttırmak ve düşmana korku vermek amacıyla kurulmuştur.

ÇOK SESLİ TÜRK MÜZİĞİ

Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde başlayan modernleşme hareketleri cumhuriyetin ilanından sonra her alanda olduğu gibi müzik alanında da hız kazanmıştır. Bu dönemde yapılan müzik çalışmalarının amacı Türk müziğini evrensel müzik kurallarıyla işleyip dünya seviyesine ulaştırmaktır. Bunun için ülkemizdeki yetenekli gençler devlet bursuyla Avrupa'ya müzik eğitimine gönderilmiştir. Eğitimini tamamlayıp yurda dönen bu gençlerin yaptığı çalışmalar doğrultusunda da çok sesli Türk müziğinin temeli atılmıştır. 20.000 civarında halk ezgisi derlenerek notaya alınmış ve çok sesli Türk müziği çalışmaları başlamıştır.

Ahmet Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ekrem Zeki Ün, Nevit Kodallı, Muammer Sun, İdil Biret, Suna Kan, Gülsin Onay çok sesli Türk müziğine katkıda bulunmuş önemli sanatçılardan bazılarıdır.

Halk
türkülerinin
genellikle
anonim olduğunu, **anonim**
sözcüğünün "kime ait
olduğu bilinmeyen"
anlamına geldiğini biliyor
muydunuz?

Etkinliğin Adı
Ölkemize ait müzik türlerinden örnekler.

Etkinliğin Amacı
Ölkemize ait müzik türlerinden örnekler dinlemek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Çok sesli Türk müziği türünde Erdal Tuğcular'a ait "Bar" (s.103) adlı eseri dinleyiniz.
- Mehter müziği türünde İsmail Hakkı Bey'e ait "Eski Ordu Marşı" (s.104) adlı eseri dinleyiniz.
- Dinî müzik türünde Yunus Emre'ye ait "Ben Ağlarım Yane Yane" adlı eseri dinleyiniz.
- Siz de bu türlere ait eserleri kütüphane, genel ağ (internet) vb. kaynakları kullanarak araştırınız.
- Araştırma sonucu edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

BEN AĞLARIM YANE YANE

Orta

Yunus Emre

Ben ağ - la - nm ya ne ya ne Aşk bo ya dı

7 be ni ka ne Ne a - ki - lem ne di va ne

13 Gel gör be ni aşk ney le di Gel gör be ni be ni

19 aşk ney le di Der de gi rif tar ey le di

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Verilen eserleri dinledim.

Araştırma yaptım ve araştırma sonucu edindiğim bilgileri arkadaşlarımla paylaştım.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Aşağıda verilen nota yazısında yer alan yay şeklindeki eğik çizgiler ne işe yarıyor olabilir? Bu konu hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Çabuk

Der eyen: Muzaffer Sar sözün
Yöresi: Kastamonu - Tosya

HECE BAĞI

Bir hecenin birbirinden farklı notalarla seslendirilmesi durumunda bu notaları birbirine bağlayan eğik çizgiye **hece bağı** denir.

ÖRNEK

DOSTLUK

Alman Ezgisi

ÖRNEK

HALAY

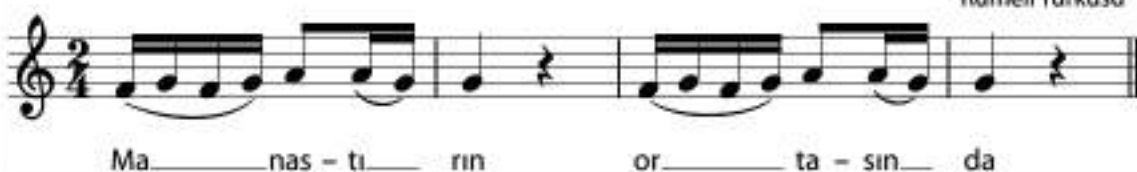
Saip EGÜZ

ÖRNEK

MANASTIR

Rumeli Türküsü

Etkinliğin Adı
Çanakkale Türküsü.

Etkinliğin Amacı
“Çanakkale Türküsü”nün notaları içindeki hece bağlarını fark etmek ve türküyü seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- “Çanakkale Türküsü”nün notalarındaki hece bağlarını renkli kalemle işaretleyiniz.
- Türküyü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

ÇANAKKALE TÜRKÜSÜ(*)

Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Yöre: Kastamonu

Yavaş

mf

Ça - nak - ka - e - ç n de ay - na - çar - ş
Ça - nak - ka - e - ç n de b r u zun se - v

p

A - na ben g - d yom düş ma na kar
K - m - m z n - şan k m m z ev

mf *p*

ş of genç - ğ m ey vah
of genç - ğ m ey vah

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Türkünün notaları içindeki hece bağlarını işaretledim.

Türküyü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

(*) Öğrencilerin düzeyi ve ses aralığı dikkate alınarak eserin orijinal notasından sadeleştirme yapılmış ve dört ses aşağıdan notaya alınmıştır.

UZATMA BAĞI

Aynı adı taşıyan iki ya da daha fazla notayı birbirine bağlayan işarete **uzatma bağı** denir. Uzatma bağı ile bağlanan notaların vuruşları birbirine eklenerek tek bir nota olarak seslendirilir.

ÖRNEK

KAPAT GÖZLERİNİ

Söz: Mehmet Erbulan
Müzik: Mustafa Seyran

ÖRNEK

BURUK ACI

Söz: Türkan Şoray
Müzik: Teoman Alpay

ÖRNEK

YÖRÜK ALI

Yöresi: Nazilli
Derleyen: Muzaffer Sarısözen

Etkinliğin Adı
"Çemberimde Gül Oya"
türküsü.

Etkinliğin Amacı
Müzik eserinde uzatma bağına
fark etmek ve türküyü nefes
yerlerine uyarak doğru seslerle
seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem,
müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- "Çemberimde Gül Oya" türküsündeki uzatma bağlarını renkli kalemle işaretleyiniz.
- Türküyü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

ÇEMBERİMDE GÜL OYA (*)

Derleyen: Ahmet Yamacı
Yöresi: Çanakkale - Biga

Orta

Çem-be-rim-de gül o ya Gül-me-dim do-ya do
Pem-be gül i dim sol dum Ak gü-le ib-ret ol
Av-lu di-bi bek le rim Vay be-nim e-mek le

3

ya dum rim

Dert-le-ri ka-rı-yo-rum
Kar-şı kar-şı du-rur-ken
Düm-be-le-ği ça-la ça-la

5

gün-le-ri sa-ya sa-ya Al be-ni kı-ya-mam se-ni
yü-zü-ne has-ret kal-dım Al be-ni kı-ya-mam se-ni
yo-rul-du bi-lek-le-rim Al be-ni kı-ya-mam se-ni

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Türkünün notaları içinde bulunan uzatma bağlarını işaretledim.

Türküyü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

(*) Öğrencilerin ses aralığı dikkate alınarak ve batı müziği entrümanlarıyla çalınabilmesi için orijinal notadan altı ses aşağıdan notaya alınmıştır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Mustafa Kemal Atatürk'ün sanata ve sanatçıya verdiği önem ile ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Türk müziğinin öz yapısının korunarak geliştirilmesi ve evrensel müzikte yerini alabilmesi Mustafa Kemal Atatürk'ün önem verdiği konulardan biridir. Bu önemi 1 Kasım 1934 tarihinde TBMM'nin açılış konuşmasında şöyle dile getirmiştir:

"Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğini bilir. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğine ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekir. Ancak bu sayede Türk ulusal müziği yükselebilir, evrensel musiki içinde yerini alabilir."

Sanat dalları milletlerin kültürünün, gelenek ve göreneklerinin yaşandığı ortam içinde gelişir. Türk müziği de ülkemizin bütün yörelerindeki kültür zenginliklerini içinde barındırarak bize yansıtır. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Beyler, şu gördüğünüz küçük sazın bağnında bir milletin kültürü dile geliyor. Bir milletin kültür ve sanat hareketlerini ve seviyesini, milli geleneklerine bağlı kalarak, medeni dünyanın kendisine ayak uydurmaya mecbur olduğumuzu unutmamalıyız. Bu küçük sazın bağnından kopan nağmeleri, bu istikamette geliştirmeye ve değerlendirmeye ehemmiyet ve kıymet verilmelidir." sözü de kültürümüzü korumamız ve geliştirmemiz için bize ışık tutmaktadır.

Etkinliğin Adı
"Dünya Çocuk Bayramı"
şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Dünya Çocuk Bayramı"
şarkısını nefes yerlerine
uyarak doğru seslerle
seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar
ya da eşlik çalgısı.

- "Dünya Çocuk Bayramı" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

DÜNYA ÇOCUK BAYRAMI

Çabuk Duygu Topal

mf

Lay lay lay lay lay la lay Lay lay lay lay lay la lay

3

Lay lay lay lay la lay Lay la lay la lay

5

Lay lay lay lay lay la lay Lay lay lay lay lay la lay

7

Lay lay lay lay la lay Lay la lay la lay

9

Yir - mi üç Ni - san bu - gün Ve - re - lim biz el e - le

11

Ay - dın - lık ge - le - ce - ğe yü - rü - ye - lim bir - lik - te

13

A - ta - mız - dan ar - ma - ğan dün - ya ço - cuk bay - ra - mı

15

Bu bay - ram biz - le - re tüm ço - cuk la - ra

17

Yur - du - mun her ya - nın - da dal - ga - lan al bay - ra - ğım

19

Bu va - tan e - ma - net biz ço - cuk - la - ra

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyledim.

Şarkıyı doğru seslerle söyledim.

Etkinliğin Adı
"Hoş Gelişler Ola" türküsü.

Etkinliğin Amacı
"Hoş Gelişler Ola" türküsünü
nefes yerlerine uyarak doğru
seslerle seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar
ya da eşlik çalgısı.

- "Hoş Gelişler Ola" türküsünü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

HOŞ GELİŞLER OLA^(*)

Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Yöresi: Kars

Çabuk
mf

Hoş ge - ş er o - a Mus - ta - fa Ke ma Pa - şa
Cep - he - de sün gü - er Ay - na g - b par - yor

3

Hoş ge - ş er o - a Mus - ta - fa Ke ma Pa - şa
Cep - he - de sün gü - er Ay - na g - b par - yor

5

As - ke - r n m e - t n Bay - ra - ğ n - a çok ya - şa
A - ze - r Türk e - r Bay - rak aç - m ş bek - yor

7

As - ke - r n m e - t n Bay - ra - ğ n - a çok ya - şa
A - ze - r Türk e - r Bay - rak aç - m ş bek - yor

9

11

13

15

17

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi	İyi	Geliştirilebilir
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

(*) Öğrencilerin ses aralığı dikkate alınarak orijinal notadan bir ses aşağıdan notaya alınmıştır.

4. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

1. Aşağıda verilen enstrümanları ilgili bulundukları müzik türüyle eşleştiriniz.

Klasik kemençe

Kanun

Zurna

Davul

Türk Halk Müziği

Türk Sanat Müziği

Bağlama

Kudüm

Ney

Kabak kemane

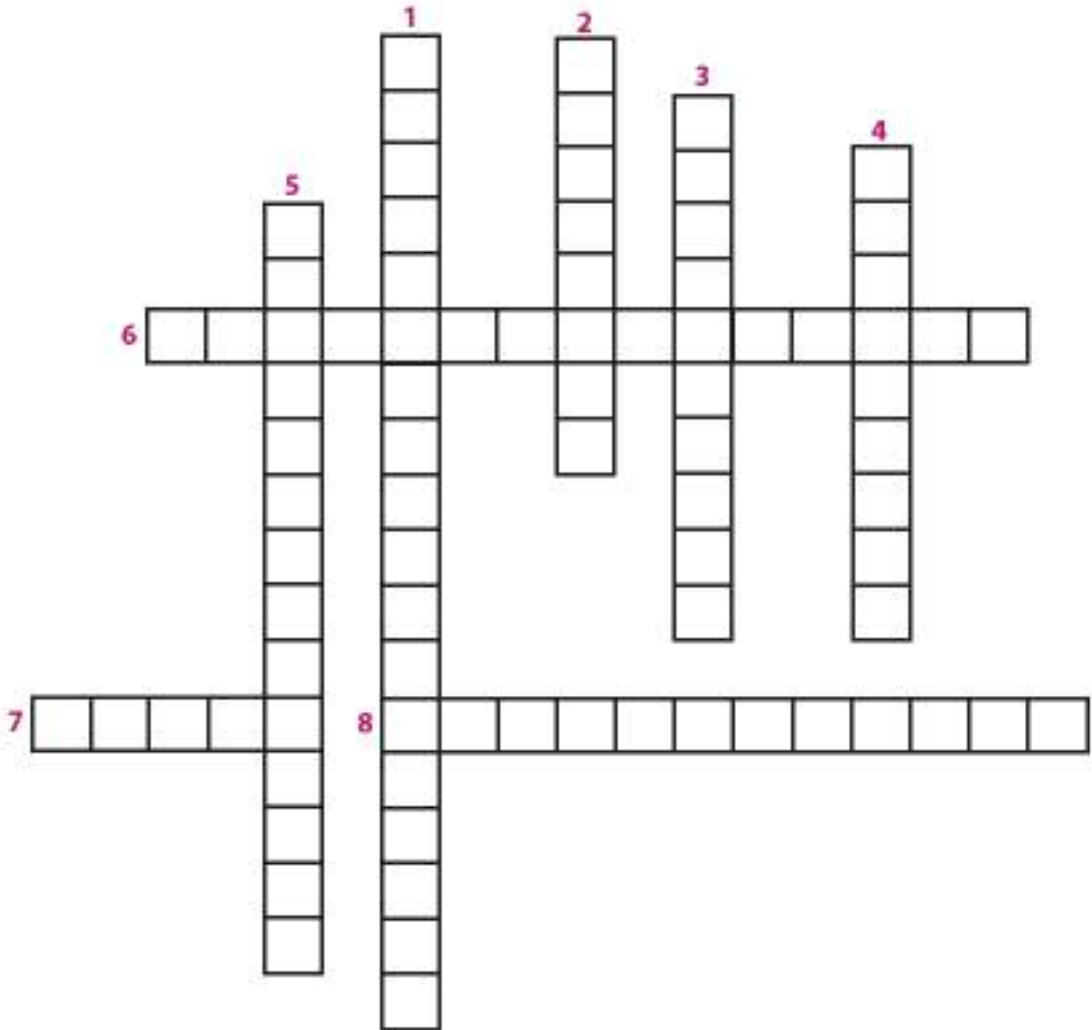

Ut

2. Aşağıdaki bulmacayı soruları cevaplayarak çözünüz.

- 1) Ülkemizde cumhuriyetin ilanından sonra gelişen müzik türünün adı nedir?
- 2) Bir hecenin birbirinden farklı notalarla seslendirilmesi durumunda kullanılan bağa ne denir?
- 3) Aynı adı taşıyan notaları birbirine bağlayan bağa ne denir?
- 4) Din ile ilgili konuların işlendiği müzik türünün adı nedir?
- 5) Halkın, yaşanan olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini yansıtan müzik türünün adı nedir?
- 6) Yüzyıllardır gelişimini sürdüren makamsal müzik türünün adı nedir?
- 7) Sözlü Türk halk müziği eserlerine verilen genel isim nedir?
- 8) Mehter takımı tarafından seslendirilen eserlerden oluşan müzik türünün adı nedir?

5. BÖLÜM

KONULAR

TÜRK MÜZİĞİNDE MAKAMSAL YAPI
EZGİYE RİTİM OLUŞTURMA
EZGİ OLUŞTURMA VE MÜZİK TEKNOLOJİSİ

ANAHTAR SÖZCÜKLER

TÜRK MÜZİĞİ
MAKAM
RİTİM
EZGİ
TEKNOLOJİ

Bu bölümün sonunda:

- Türk müziği makamlarından nihavent ve nikriz makamlarına ait eserler dinleyerek makamsal yapıyı fark edeceksiniz.
- Dinlediğiniz müziklere ritim oluşturarak eşlik edeceksiniz.
- Öğrendiğiniz notaları kullanarak kendi ezginizi oluşturacak ve seslendireceksiniz.
- Bilişim teknolojilerini kullanarak ortak bir müzik arşivi oluşturacaksınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Türk halk müziği ve Türk sanat müziği eserlerinden bildiklerinizin isimlerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

Türk müziği, makamsal yapıda bir müzik türüdür. **Makam**, Türk müziği eserlerindeki notaların belli kurallara göre kalıp dizilişlerini ifade eder. Eserler, farklı nota dizilişleri kullanılarak bestelenir. Türk müziğinde kullanılan çok sayıda makam vardır.

Türk müziği ve Batı müziği ses sistemleri birbirinden farklıdır. Bu farklılık Türk müziği eserlerinin Batı müziği enstrümanları ile çalınırken yazıldığı notadan daha pes (kalın) çalınmasına neden olur.

Nikriz ve nihavent Türk müziği makamlarından bazılarıdır.

Türk Sanat Müziği Korusu

Türk Halk Müziği Korusu

Çok eski zamanlardan günümüze kadar Türk müziği makamlarının insanlara şifa olması amacıyla kullanıldığını biliyor muydunuz?

100 YIL 1923-2023

Etkinliğin Adı
Nikriz makamında eserler.

Etkinliğin Amacı
Nikriz makamında eserler dinlemek ve nikriz makamında bir eser seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

1. ETKİNLİK

- Nikriz makamındaki "Türkiye'miz" şarkısını (s.100) ve "Zobalarında Guru da Meşe" (s.104) türküsünü dinleyiniz.
- Nikriz makamındaki "Kahve Yemen'den Gelir" türküsünü dinleyiniz.
- "Kahve Yemen'den Gelir" türküsünü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

KAHVE YEMEN DEN GELİR(*)

stanbu Türküsü

Çabuk

Kah-ve Ye-men-den ge - lir Bül-bül çe - men - den ge-lir a-man
Dağ-da kek-lik ko - va-rım Düş-tüm di - zim o - va-rım a-man

5
Bül - bül çe - men - den ge-lir a-man den ge-lir a-man A ca -
Düş - tüm di - zim o - va-rım a-man o - va-rım a-man A ca -

8
nim sür-me - lim pa - la - zım Kek - li-
nim sür-me - lim pa - la - zım Kek - li-

11
ğim de ye-şi-lim a - man a-man - man A ca man
ğim de ye-şi-lim a - man a-man a - man A ca man

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Nikriz makamında eserler dinledim.

Türküyü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

(*) Batı müziği enstrümanları ile çalınabilmesi için orijinal notası referans alınarak dört ses aşağıdan notaya alınmıştır.

5. BÖLÜM

Etkinliğin Adı
Nihavent makamında eserler.

Etkinliğin Amacı
Nihavent makamında eserler dinlemek ve bu makamda bir eser seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Nihavent makamındaki "Anlat Bana Öğretmenim" (s.101) ve "Sevgiyle Büyürüz Biz" (s.102) şarkılarını dinleyiniz.
- Nihavent makamında bir eser olan "Türkiye'min Dört Yanında" şarkısını dinleyiniz.
- "Türkiye'min Dört Yanında" şarkısını nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

TÜRKİYE'MİN DÖRT YANINDA (★)

Ziya Ümit Özbakır

Çabuk

mf

Tür-k-ye-m-in dört ya-nı-n-da bay-ram bu-gün se-v-ñç- -y-m Mut-u-uk var n-sa-n-m-da

4

1. Ge-e-cek-ten ü-m t- -y-m 2. Ge-e-cek-ten ü-m t- -y-m A-ta-türk b-r-ş-k ba-na

7

Yer - yü-zü-n - de ö-vü-ñç ba-na Var - -ğ-y - a gu-rur - u - yum

(★) Batı müziği enstrümanları ile çalınabilmesi için orijinal notası referans alınarak dört ses aşağıdan notaya alınmıştır.

9 Bu b r ö-mür ye-ter ba-na M - e-t-me ar - mağan var

11 He-ye-can - k-vanç - -y m Ya - şa-ya-cak Cum - hu - r - yet

13 1. Çün-küson-suz nanç - y m 2. Çün-küson-suz nanç - y m A-ta-türk b r - ş k ba-na

16 Yer-yü-zün-de ö-vünç ba-na Var - ğ y - a gu-rur-u-yum. Bu b r ö-mür ye-ter ba-na

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Nihavent makamında eserler dinledim.

"Türkiye'min Dört Yanında" şarkısını nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

Etkinliğin Adı
Makamları eşleştir.

Etkinliğin Amacı
Makamları ayırt etmek, "Yollar ve Vatanım" şarkısını nefes yerlerine uyarak doğru seslerle seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Aşağıdaki verilen farklı makamlardaki şarkı ve türküleri dinleyiniz.
- Dinlediğiniz şarkı ve türküleri ilişkili oldukları makamlarla eşleştiriniz.
- "Yollar ve Vatanım" şarkısını tekrar dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

Anlat Bana Öğretmenim

Sevgiyle Büyürüz Biz

Yollar ve Vatanım

Türkiye'miz

Kahve Yemeniden Gelir

Türkiye'min Dört Yanında

Zobalarında Guru da Meşe

Nihavent makamı

Nikriz makamı

Farklı bir makam

YOLLAR VE VATANIM (*)

Hasan Soysal

Orta

5 Ç r - p - n r gör - mek - ç n Yur - du - mun her ya - n - n
B r p - nar çağ - ar a - kar B r ç - çek ne - şe sa - çar

9 Ç r - p - n r sev - mek - ç n Köy bu - cak n - sa - n - n
D n - e bak eğ - en b - raz Dağ - a - r n tür - kü - sü var

13 Yo - ar u - za - yan yo - ar Öz - em ta - ş - yan yo - ar

Ka - b - m z b r a - t - yor Cen - net bu va - tan yo - ar

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

Şarkı ve türküleri ilişkili oldukları makamlarla doğru eşleştirdim.

Şarkıyı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.

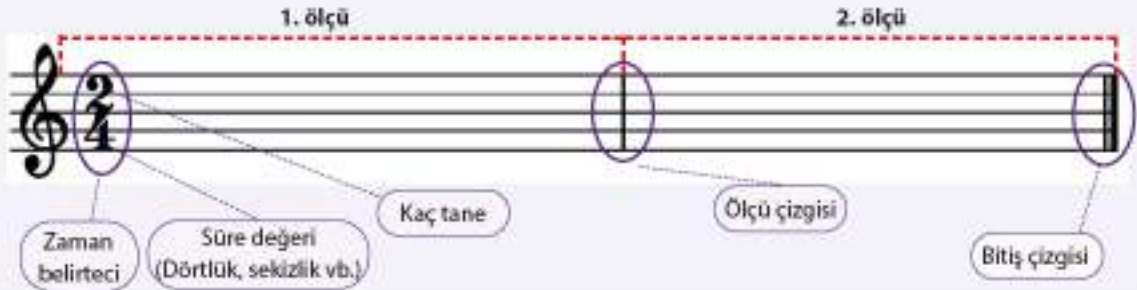
(*) Batı müziği enstrümanları ile çalınabilmesi için orijinal notası referans alınarak dört ses aşağıdan notaya alınmıştır.

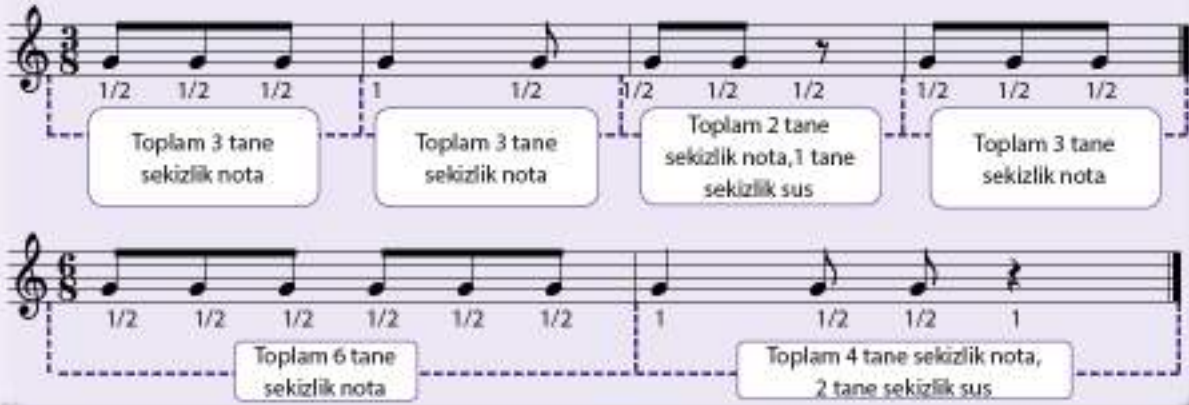
HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Müzik dinlerken müziğin ritmine uygun nasıl hareket edersiniz? Bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Müzik eserlerinde birbirine eşit vuruşlardan oluşan ve birbirinden ölçü çizgisi ile ayrılan bölümlerin her birine **ölçü** denir. **Zaman belirteci** ise ölçü içerisindeki toplam vuruş sayısını gösterir. Altta bulunan sayı notanın süre değerini (dörtlük, sekizlik vb.), üstte bulunan sayı ise ölçü içerisinde o süre değerinden kaç tane olması gerektiğini gösterir.

Ölçüler basit, bileşik ve aksak ölçü olmak üzere üçe ayrılır. 3/8'lik ölçü basit ölçüye, 6/8'lik ölçü bileşik ölçüye, 5/8'lik ölçü aksak ölçüye örnek verilebilir.

Bir eserin ritim notaları zaman belirtecine uyularak genellikle tek bir çizgi üzerine yazılır.

ÖRNEK

Etkinliğin Adı
"Sevgi Çiçekleri" şarkısına ritim oluştur.

Etkinliğin Amacı
"Sevgi Çiçekleri" şarkısını nefes yerlerine uyarak doğru seslerle seslendirmek ve şarkıya kendi oluşturduğu ritimle eşlik etmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı, ritim çalgısı.

- "Sevgi Çiçekleri" şarkısını dinleyiniz. Şarkıyı nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.
- Şarkının notaları altında verilen çizgiye zaman belirtecini dikkate alarak oluşturduğunuz ritim notalarını yazınız.
- Şarkıyı söylerken ritim çalgıları ya da beden müziği (alkış sesi vb.) kullanarak yazdığınız ritimle eşlik ediniz.

SEVGİ ÇİÇEKLERİ

Çabuk sa Co kuner

Dal-lar-da çi - çek çi-çek Tar-la-da ba - şak ba-şak O-cak-ta a -
Su- -r n ma - vi-sin-de Yap-ra-ğın ye - şi-lin-de Ba - r -şın gü-
6 lev a-lev Biz sev-gi çi - çek-le-ri Ha-lay ba-şı çek çek
ne-şin-de Biz sev-gi çi - çek-le-ri
11 Bi-zim ha-la yı Tu-tu-şan bu el-ler Sar-sindün-ya yı

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

☐
☐
☐

Şarkının altına zaman belirtecine uygun kendi oluşturduğum ritim notalarını yazdım.

Şarkıyı söylerken ritim çalgıları ya da beden müziği (alkış sesi vb.) kullanarak yazdığım ritimle eşlik ettim.

Etkinliğin Adı
"Bana Bir Şarkı Söyle"
şarkısı.

Etkinliğin Amacı
"Bana Bir Şarkı Söyle" şarkısını
nefes yerlerine uyararak doğru
seslerle seslendirmek ve şarkıya
kendiliğince oluşturduğu ritimle eşlik
etmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, ritim
çalgısı, müzik çalar
ya da eşlik çalgısı.

- "Bana Bir Şarkı Söyle" şarkısını dinleyiniz.
- Şarkıyı nefes yerlerine uyararak söyleyiniz.
- Şarkıyı beden müziği (alkış vb.) ya da ritim çalgılarıyla eşlik ederek söyleyiniz.
- İki gruba ayrılınız. Birinci grup şarkıyı söyleyerek, ikinci grup ise şarkıya ritimle eşlik edecek şekilde etkinliği uygulayınız.

BANA BİR ŞARKI SÖYLE

Orta

Yavuz Durak

mf Ba-na bir şar-kı söy-le i-çin-de u-mut ol-

5 sun An-lat-sın in-san-la-ra An-lat-sın hep sev-gi-

9 yi Ba-na bir şar-kı söy-le i-çin-de sev-gi ol-

13 sun An-lat-sın in-san-la-ra An-lat-sın kar-deş-li-

17 *f* ği Bu şar - kı sev - gi - yi Bu şar - kı dost - lu -

21 *mf* ğu Bu şar - kı kar - deş - li - ği An - lat - sın in - san - la -

25 *f* ra Bu şar - kı sev - gi - yi Bu şar - kı dost - lu -

29 *mf* ğu Bu şar - kı her şe - yi An - lat - sın in - san - la -

33 1. 2. *f* ra Ba - na ra An - lat - sın tüm dün - ya ya

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Şarkıyı nefes yerlerine uyarak doğru seslerle söyledim.
- ☐ Şarkıyı beden müziği (alkış vb.) ya da ritim çalgısıyla eşlik ederek söyledim.
- ☐ Sınıfça iki gruba ayrılarak etkinliği uyguladık.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Şiir, şarkı sözü yazmayı ya da beste yapmayı hiç düşündünüz mü? Bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ezgi belli bir kurala göre düzenlenmiş, kulağa hoş gelen ses dizisi, nağme, melodi anlamına gelir. **Beste** ise bir müzik eserini oluşturan ezgilerin tümüne verilen isimdir.

İsteyen herkes beste yapabilir. Beste yapmak yaratıcılığı destekler ve geliştirir. Bu etkinlik bir oyun gibi de düşünülebilir. Beste yaparken zaman belirtecine uyularak istenildiği gibi seslerle oynanabilir ve notalar sıralanabilir.

Yapılan beste çalışmaları, müzik programları kullanılarak bilgisayara kaydedilebilir ve düzenlenebilir; nota yazım programları kullanılarak da notaya alınabilir.

Dinlediğiniz ve bestelediğiniz müziklerden bilişim teknolojilerini kullanarak bir arşiv oluşturabilirsiniz.

Genel ağ (internet) üzerinden müzik dinlerken veya indirirken nelere dikkat etmeliyiz!

Müzik dosyası indirme veya yükleme servislerinin indirme tuşuna benzer reklam içerikli tuşlara tıklamayınız. Bunlar sizi zararlı sitelere yönlendirebilir.

Bilgisayarınızda ya da telefonunuzda sizlere sorulan kredi kartı numarası, şifre, kimlik bilgileri, sosyal medya hesaplarınız gibi sorulara cevap vermeyiniz. Kişisel bilgilerinizi kimseyle paylaşmayınız. Şüphelendiğiniz durumlarda mutlaka öğretmen ya da ebeveynlerinizden yardım isteyiniz.

Genel ağ ortamında yasal siteleri tercih ediniz. Ayrıca kullandığınız müzik kayıt ve nota yazım programlarının lisanslı olmasına özen gösteriniz.

Etkinliğin Adı
Ezaini seslendirir.

Etkinliğin Amacı
Ezgi oluşturmak ve
oluşturduğu ezgiyi
seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, kalem, eslik calgısı.

- Aşağıda verilen boş ölçülerde üzerlerinde yazan tartım kalıplarını kullanınız.
- Bu tartım kalıpları ile öğrendiğiniz nota ve susları istediğiniz gibi yerleştirerek ezginizi oluşturunuz.
- Dilerseniz ezginize söz de yazabilirsiniz.
- Oluşturduğunuz ezgiyi sınıfta seslendiriniz.
- Oluşturduğunuz ezgiyi nota yazım veya müzik düzenleme programlarını kullanarak bilgisavara kaydedebilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi

İyi

Geliştirilebilir

- ☐ Boş ölçülere, üzerlerinde yazan tartım kalıplarını kullanarak istediğim notalarla ezgi oluşturdum.
- ☐ Kendi oluşturduğum ezgiyi sınıfta seslendirdim.

Etkinliğin Adı
Benim müzik arşivim.

Etkinliğin Amacı
Bilişim teknolojilerini kullanarak bireysel arşiv ve sınıf arşivi oluşturmak.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, bilgisayar, taşınabilir bellek.

- Severek dinlediğiniz müzikleri ve kendinize ait müzik çalışmalarını bilişim teknolojilerini kullanarak taşınabilir belleğe kaydediniz. Böylece kendi müzik arşivinizi oluşturunuz.
- Arşivinizdeki müzikleri diğer arkadaşlarınızla paylaşarak ortak bir sınıf arşivi oluşturunuz.

DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Değerlendirme ölçeğine göre size uygun olan basamağı boyayarak kendinizi değerlendiriniz.

Çok iyi ☐

İyi ☐

Geliştirilebilir ☐

☐

Sevdiğim müzikleri ve müzik çalışmalarımı taşınabilir belleğe kaydederek müzik arşivimi oluşturdum.

☐

Arşivimizdeki müzikleri paylaşarak sınıf arşivimizi oluşturduk.

5. BÖLÜM SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

1. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin yanında verilen boşluğa cümle doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

- ☐ Belli bir kurala göre düzenlenmiş, kulağa hoş gelen ses dizisine ezgi denir.
- ☐ Beste yaparken zaman belirtecine uyulmaz.
- ☐ Türk müziği makamsal yapıda bir müzik türü değildir.
- ☐ Türk müziği ve Batı müziği ses sistemleri birbirinden farklıdır.
- ☐ Nihavent ve nikriz Türk müziği makamları değildir.
- ☐ Müzik eserlerinde birbirine eşit vuruşlardan oluşan ve birbirinden ölçü çizgisi ile ayrılan bölümlerin her birine ölçü denir.
- ☐ Beste çalışmaları, müzik düzenleme programları kullanılarak bilgisayara kaydedilebilir ve düzenlenebilir.

2. Genel ağ (internet) ortamında müzik dinlerken nelere dikkat etmeliyiz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

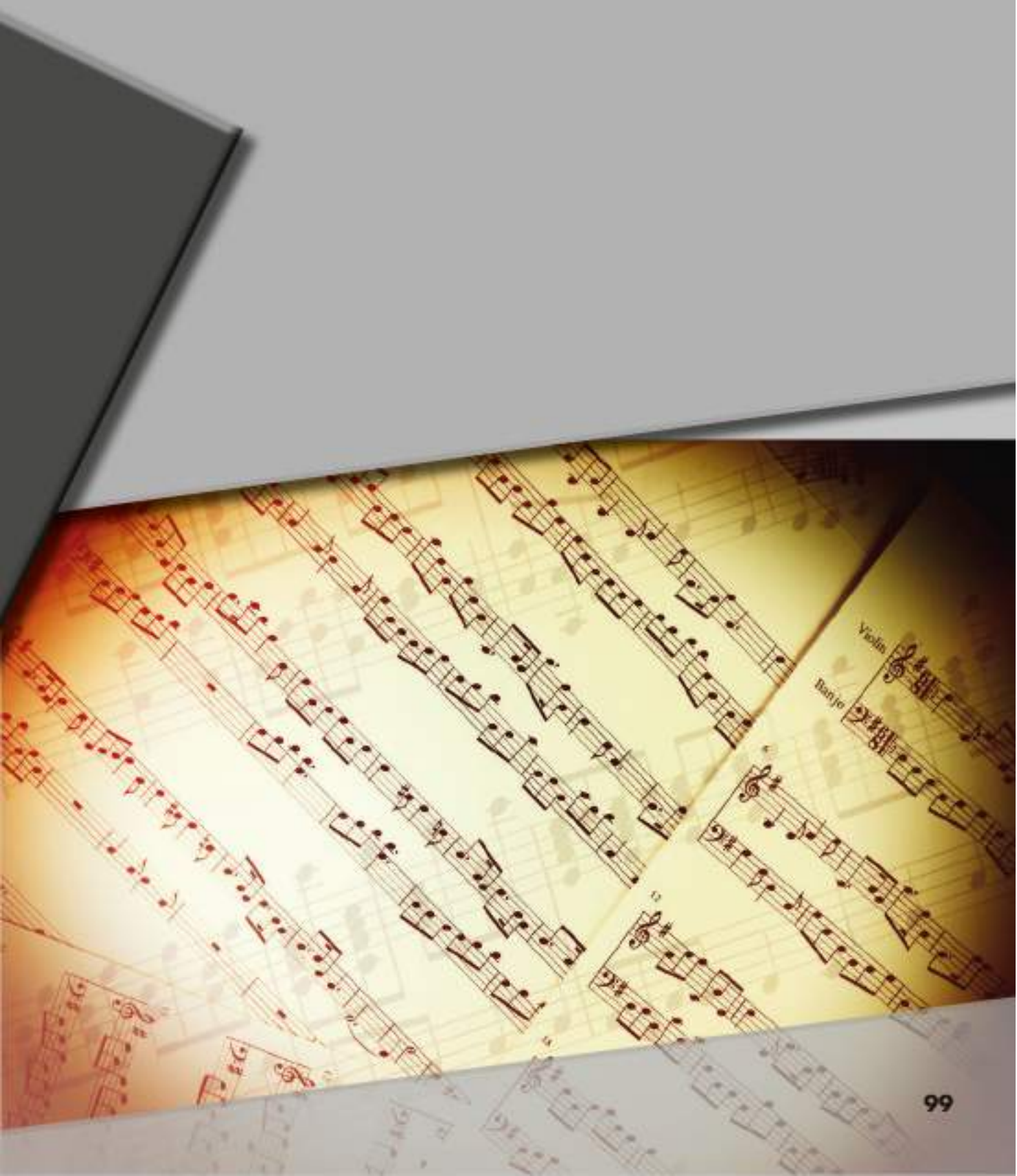
.....

.....

DAĞARCIK

ŞARKILAR	Besteci	Sayfa
TÜRKİYE'MİZ	Yücel AŞAN	100
HAYATA RENK VER	Sertaç İTĞİN	100
ANLAT BANA ÖĞRETMENİM	Selahattin IÇLI	101
SEVGİYLE BÜYÜRÜZ BİZ	Cavit ERSOY	102
BAR	Erdal TUĞCULAR	103
ESKİ ORDU MARŞI	İsmail Hakkı Bey	104
ZOBALARINDA GURU DA MEŞE	Özay GÖNLÜM	104

TÜRKİYEMİZ

Söz: Yalçın Benlican
Müzik: Yücel Aşan

Orta

mf

5 Ko-kar bur - cu bur - cu gül-ler Ö-ter dal-lar - da bül-bül-ler

9 A-çar me-nek-şe süm-bül-ler Ne gü-zel__ dir__ Tür - ki-ye-miz

13 Ne gü-zel__ dir__ Tür - ki-ye-miz Sü-rü-ler ya - yı-lır kı-ra

17 Dağ-lar u-zar__ sı-ra sı-ra Su-lar can ve - rir ça-yı-ra

Ne gü-zel__ dir__ Tür - ki-ye-miz Ne gü-zel__ dir__ Tür - ki-ye-miz

HAYATA BİR RENK VER

Sertaç tgn

Orta

mf

Er - ken kalk gü-ne mer-ha-ba__ de Yal - nız de - ğil - sin__

Yağ-mur gü-neş gök-yü-zü__ le Dün-ya bi-zim-sin__ Bir çi-çek__ bir fı-dan i-çin

1. sev-gi-ye__ ses ver Ge-le-cek__ u-mut-lar i-çin Ha-ya-ta__ renk ver

2. Sağ-lık ve ge-le-cek i-çin Ha-ya-ta__ renk ver Sen de gel__ ka-tıl bi-ze__

1. Sev-gi ve se-vinç i-le__ Sende gel__ hep bir-lik-te__ Mut-lu-luk__ e-li-miz-de__

2. Mut-lu-luk__ e-li-miz-de__ Ço-cuk - lar__ i-yi ol - sun__ di-ye__

ANLAT BANA ÖĞRETMENİM(*)

Söz: Cansın Erol
Müzik: Selahattin İçli

O ta

mf An - at ba-na öğ - ret - me-n m Es - k - e - r ye-n - e - r

3
Öğ - ret ba-na öğ - ret ba na Br yo gös - ter ge- e - ce- ğe

Çabuk

f B _ g sen _ de - ş k _ sen _ de

7
Doğ _ ru sen _ de - nanç _ sen _ de

9
Sev _ ğ sen _ de gör _ gü sen _ de

11
Sa - b r _ sen _ de gü - ze _ sen _ de

Yavaş

Öğ - ret - me-n m öğ - ret - me-n m **SON** **O ta** An - at ba-na öğ - ret - me-n m

15
mf -y n-san na - s o - ur E- ğ t be-n e- ğ t be-n Br ay - d n - k ha-yat ı n

(*) Öğrencilerin ses aralığı dikkate alınarak orijinal notadan üç ses aşağıdan notaya alınmıştır.

SEVGİYLE BÜYÜRÜZ BİZ

Söz: Hasan Kararkuş
Müzik: Cavit Ersoy

Çabuk
mf

Her za-man... pe-ş-n z-den ko-şa-rak... yü-rü-rüz b z

yü-rü-rüz b z Gön-ü-nüz bü-yüt-me-s n sev-g y - e

bü-yü-rüz b z bü-yü-rüz b z Sev-g y - e sev-g y - e

sev-g y - e bü-yü-rüz b z sev-g y - e sev-g y - e

sev - g y - e bü-yü-rüz b z Paray - a pu - a değ

pe-tek - e ba - a de-ğ Düş - e ma-sa a de-ğ

sev - g y - e bü-yü-rüz b z sev - g y - e bü-yü-rüz b z

Sev - g y - e sev - g y - e sev - g y - e bü-yü-rüz b z

Sev - g y - e sev - g y - e sev - g y - e bü-yü-rüz b z

BAR

Yavaş

Erdal Tuğcular

ESKİ ORDU MARŞI

sma Hakk Bey

Orta

mf

Ey şan - or - du ey şan - as - ker hay - di ga - zan - fer

um - ma - n saf - ter Bir e - de ka - kan bir e - de han - çer

ser - had - de doğ - ru - ey - şan - as - ker Der - ya - da o - sa

her şey mu - zaf - fer di - er - de tek - bir A - a - hu ek - ber

f A - a - hu ek - ber A - a - hu ek - ber Or - du - muz o - sun - da - im mu - zaf - fer

ZOBALARINDA GURU DA MEŞE YANIYOR (*)

Der eyen: Özey Gönüm
Yöres: Deniz

Orta

Zo - ba - a - n - da gu - u da me - şe ya - n - yo - e - fem -

Ga m da yağ - mış Ya - en - gö - me - n n da - ğ - na - e - fem -

Zo - ba - a - n - da gu - u da me - şe ya - n - yo - e - fem -

Ga m da yağ - mış ya - en - gö - me - n n da - ğ - na - e - fem -

Ya - n - yo da Me - med E - fem de ü - şü - müş de do - nu - yo -

Me - med a - ğam da o - tu - u - dave - mış e - fe - e - n de sa - ğ - na -

Bon - cuk - u da ge - n o - ta ye - de dö - nü - yo da dö - nü - yo -

Ç - kam - ha - den de şu dağ - a - n ba - ş - na da ba - ş - na -

As - a - n m da e - fe - e - vay - vay - (Saz) -

As - a - n m da e - fe - e - vay - vay -

(*) Öğrencilerin düzeyi ve ses aralığı dikkate alınarak eserin orijinal notasından sadeleştirme yapılmış ve üç ses aşağıdan notaya alınmıştır.

CEVAP ANAHTARI

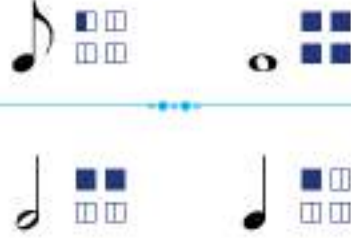
1. BÖLÜM

1.

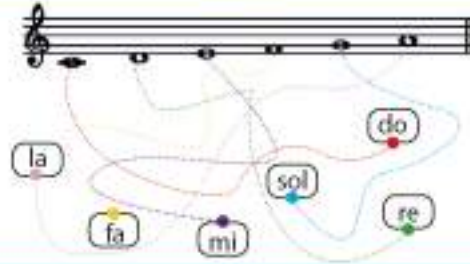

1-15 : Mehmet Akif Ersoy
16-29 : Osman Zeki Üngör
30-32 : Ses
33-40 : Diyafram
41-48 : Titreşim
49-55 : Akciğer
56-58 : Sol

2.

3.

2. BÖLÜM

1. "Bir millet, sanat ve sanatkârdan yoksunsa tam bir hayata sahip olamaz."

"Hayatta müzik lazım değildir. Çünkü hayat müziktir. Müzik ile ilgili olmayan varlık insan değildir.

Eğer söz konusu olan hayat, insan hayatı ise müzik mutlaka vardır. Müziksiz hayat zaten mevcut olmaz."

"Sanat güzelliğin ifadesidir. Bu ifade söz ile olursa şiir, nağme ile olursa musiki, nakş ile olursa ressamlık, oyma ile olursa heykeltıraşlık, bina ile olursa mimarlık olur."

"Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz, hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat sanatkâr olamazsınız."

2.

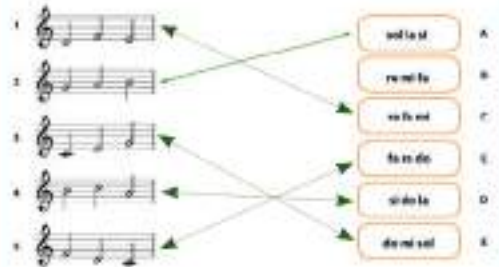
3.

4.

5.

CEVAP ANAHTARI

3. BÖLÜM

1.

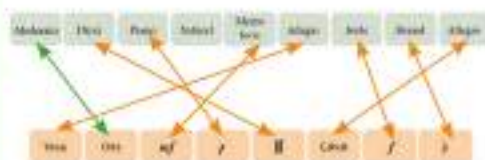
M	D	M	E	T	R	O	N	O	M	Z
A	I	K	P	I	A	M	O	H	A	N
L	Y	F	A	T	I	H	N	A	N	A
L	E	O	S	B	E	I	S	D	I	T
E	R	R	U	E	q	Y	H	A	U	G
G	S	T	K	M	p	E	V	G	I	B
E	N	E	C	O	I	Z	V	I	E	E
O	H	E	R	L	S	E	Y	O	I	L
D	I	M	O	D	E	R	A	T	O	R
M	E	Z	Z	O	T	H	B	T	E	#

MUZİK HAYATIN NEŞESİ
RUHU SEVİNCİ
VE
HER ŞEYİDİR

2.

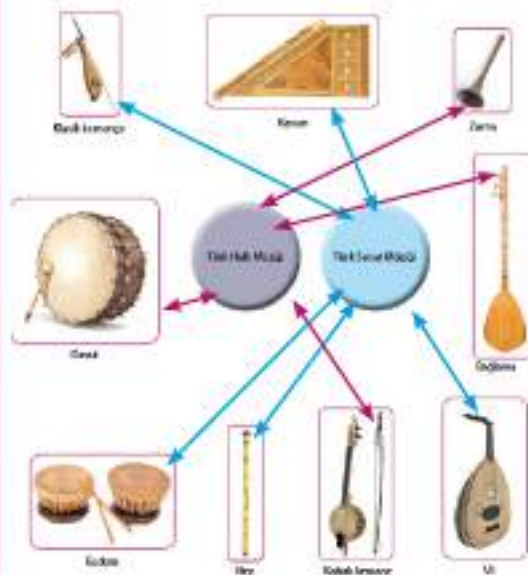
YÜRÜŞLER	NOTLAR
1/2	
4	
3	
1/4	
2	
1/4	
1/2	

3.

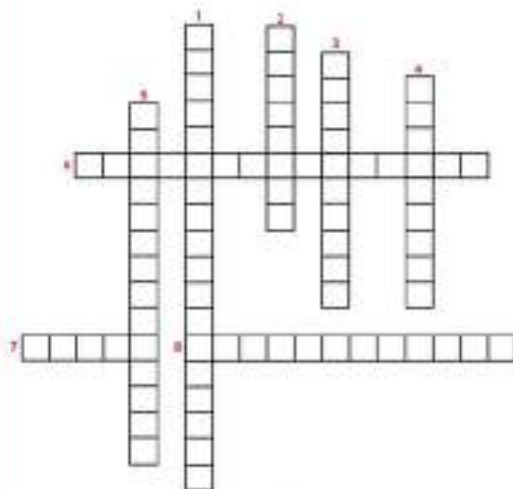

4. BÖLÜM

1.

2.

1. Çok sesli Türk müziği
2. Hece bağı
3. Uzatma bağı
4. Dinî müzik
5. Türk halk müziği
6. Türk sanat müziği
7. Türkü
8. Mehter müziği

5. BÖLÜM

1.

- ☐ D Belli bir kurala göre düzenlenmiş, kulağa hoş gelen ses dizisine ezgi denir.
- ☐ Y Beste yaparken zaman belirtecine uyulmaz.
- ☐ Y Türk müziği makamsal yapıda bir müzik türü değildir.
- ☐ D Türk müziği ve Batı müziği ses sistemleri birbirinden farklıdır.
- ☐ Y Nihavent ve nikriz Türk müziği makamları değildir.
- ☐ D Müzik eserlerinde birbirine eşit vuruşlardan oluşan ve birbirinden ölçü çizgisi ile ayrılan bölümlerin her birine ölçü denir.
- ☐ D Beste çalışmaları müzik düzenleme programları kullanılarak bilgisayara kayıt edilebilir ve düzenlenebilir.

2.

Müzik dosyası indirme veya yükleme servislerinin indirme tuşuna benzer reklam içerikli tuşlara tıklamamalıyız. Bunlar bizi zararlı sitelere yönlendirebilir.

Bilgisayarımızda ya da telefonumuzda bizlere sorulan kredi kartı numarası, şifre, kimlik bilgileri, sosyal medya hesaplarımız gibi sorulara cevap vermemeliyiz. Kişisel bilgilerimizi kimseyle paylaşmamalıyız. Şüphelendiğimiz durumlarda mutlaka öğretmen ya da ebeveynlerimizden yardım istemeliyiz.

Genel ağ ortamında yasal siteleri tercih etmeliyiz. Ayrıca kullandığımız müzik kayıt ve nota yazım programlarının lisanslı olmasına özen göstermeliyiz.

SÖZLÜK

başak: Arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan baş kısım.

bemol: Bir sesin yarım ton kalınlaştırılacağını gösteren nota işareti.

bucak: İlçelerin, bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri.

cepken: Kolları yırtmaçlı ve uzun, harçla işlenmiş bir tür kısa, yakasız üst giysisi.

cihan: Dünya, evren.

diyafram: Göğüs ve karın boşluklarını birbirinden ayıran ince ve geniş kas.

diyafram nefesi: Akciğerin havayla doldurulup diyafram kasının harekete geçirilmesine dayanan soluk alma biçimi.

diyez: Bir sesin yarım ton inceltileceğini gösteren nota işareti.

dizek: Üzerine notaların yazıldığı paralel beş yatay çizgi.

donanım: Bir müzik eserinde yer alan değiştirici işaretlerin ve zaman belirtecinin eser başlangıcında belirtildiği bölümdür.

ezgi: Belli bir kurala göre oluşturulan ve kulağa hoş gelen ses dizisi.

giriftar: Tutulmuş, yakalanmış, esir.

güzel sanatlar: İnsanda coşku ve hayranlık uyandıran edebiyat, müzik, resim, heykel, mimarlık, tiyatro vb. sanatlar.

hece bağı: Bir hecenin birbirinden farklı notalarla seslendirilmesi durumunda bu notaları birbirine bağlayan eğik çizgi.

hilâl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi.

ibret: Kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç.

ilahî: Gerek sözleriyle, gerekse melodisiyle manevi çağrışımlar yapan müzik eserlerine denir.

ilke: Temel düşünce, temel inanç.

istiklal: Bağımsızlık.

kırık hava: Hareketli ve canlı oyun melodisi ve türküsü.

kıvanç: Övünç, iftihar.

makam: Türk müziği eserlerindeki notaların belli kurallara göre kalıp dizilişleri.

marş: Uygun adım yürüyüşler için yazılan, kuvvetli ve düzenli bir ritme sahip müzik eserleri.

mevlit: Hz. Muhammet'in doğumunu, yaşamını anlatan, en ünlüsü Süleyman Çelebi'nin mesnevi biçiminde yazılmış yapıtlarının ortak adı.

müzik: Birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı.

natürel: Diyez ya da bemol almış notayı eski haline (doğal haline) çeviren işaret.

nota: Bir müzik sesini belirtmeye yarayan işaret.

orkestra: Yaylı, üfleli ve vurmali çalgılar topluluğu.

orkestra şefi: Orkestrada eşgüdümü sağlayan ve çalgı sanatçılarını müzikal anlatım bakımından yönlendirip

yönetmek üzere onlara önderlik eden kişi.

övgü: Birini, bir şeyi övmek için söylenen söz veya yazılan yazı.

palaz: Kaz, ördek, güvercin vb. bazı kuş yavrularının civcivlikten sonraki durumu.

pes: Kalın.

röpriz: Müzik eserlerinde tekrar edilecek bölümleri gösteren işaret.

sanat: Bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.

sancak: Bayrak.

sema: Gök.

şafak: Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

şarkı: Tonlama değişiklikleriyle çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi.

uygarlık: Medeniyet.

talih: Şans.

tebessüm: Gülümseme.

tema: Asıl konu, ana konu.

tempo: Bir müzik parçasındaki bölümlerin hızı.

tilavet: Kuran-ı yüksek sesle güzel ve yöntemince okuma.

tiz: İnce ses.

türkü: Hece ölçüleriyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş şiiirdir.

umut: Ummaktan doğan duygu, ümit.

uzatma bağı: Aynı adı taşıyan iki ya da daha fazla notayı birbirine bağlayan işaret.

uzun hava: Türk halk müziğinde, belirli bir karakteri olmayan, bölgesel öğelerin etkisi altında gelişerek özellik kazanmış, yanık bir biçimde okunan türkü.

vuruş: Müziği eşit zaman aralıklarına bölen düzenli ve tekrar eden birimler.

yüce: Yüksek, büyük, ulu.

- Ataman, S. Y.,** (1991). Atatürk ve Türk musikisi. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları/1291, Atatürk Dizisi,/31.
- Aydoğan, S. ve Özgür, Ü.,** (1999). Müziksel işitme okuma. Ankara: Sözkesen Matbaası.
- Biol, K. B.,** (1999). Koro eğitimi ve yönetiminde ilkeler ve yöntemler. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Campell, D., (Çev. Feryal Çubukçu)** (2002). Mozart etkisi (Mozart Effect). İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Çevik, S.,** (1999). Koro eğitimi yönetimi ve teknikleri. Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi.
- Devellioğlu, F.,** (2013). Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Feridunoğlu, Z. L.,** (2004). Müziğe giden yol. İstanbul: İnkilâp Yayınevi.
- İlik, A. ve Farkas, R.,** (2013). Elektronik org eğitimi ve popüler müzikler. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- İlyasoğlu, E.,** (2001). Zaman içinde müzik. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- MEB** (2018). Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara.
- Özgül, İ.,** (2009). Müzik eğitimi ve öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları.
- Say, A.,** (2005). Müzik sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sözer, V.,** (2014). Müzik terimleri sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uçan, A.,** (1997). Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yayla, F.,** (2006). Müziksel işitmenin temel prensipleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (32), 28-38.
- Yetkin, Ç.,** (2009). Atatürk: ben de bir insanım. İstanbul: Gürer Yayınları.
- Yurga, C.,** (2010). 20. Yüzyılda Türkiye’de popüler müzikler. Ankara: Pegem Akademi.

ESER KAYNAKÇASI

- Sayfa: 13, İstiklal Marşı** - Tarman, S., Durak, Y., (2015). Ödüllü Yeni Nesil Çocuk Şarkıları. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları. Üçüncü Basım.
- Sayfa: 17, Bayrağım** - Aydoğan, S., İlik, A. A., (2006). Blok Flüt İle Müzik Eğitimi. Ankara: Arkadaş Yayınevi. Yirmi Altıncı Basım.
- Sayfa: 19, Örnek Çalışma** - Yıldız, G., (2002). İlköğretimde Müzik Öğretimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sayfa: 21, Samsun’dan Doğan Güneş** - Acay, S., Uşaklıgil, I., Tercanlı, C., (2003). CD’li Çocuk Ezgileri. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sayfa: 25, Cumhuriyet** - Acay, S., Uşaklıgil, I., Tercanlı, C., (2003). CD’li Çocuk Ezgileri. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sayfa: 31, Yörük Ali** - Sun, M., (2014). Kır Çiçekleri – 100 Türkü. Ankara: Sun Yayınevi. Üçüncü Basım.
- Sayfa: 32, Atatürk Kalbimde** - Yamaner, B.
- Sayfa: 34, Ezgi 1** - Vural Akçalı, E.
- Sayfa: 35, Ezgi 2** - Vural Akçalı, E.
- Sayfa: 36, 37 - Müzik Yapalım** - Topal, D.
- Sayfa: 38, Bulut Olsam** - Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı. (2005). Çocuk Şarkıları Dağarcığı. İstanbul.
- Sayfa: 39, Uçurtmam Uçtu** - Baş, E.
- Sayfa 40, 41, Tebessüm** - Peşmen, F.
- Sayfa 42, 43, Işık Saçarız** - Akkol, M.L.
- Sayfa 50, Çınar** - Baş, E.
- Sayfa 52, Güzel Yurdum** - Aydoğan, S., (2005). Koro Şarkıları ve Türküleri. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Sayfa 53, Deniz Üstü Köpürü** - TRT, THM Repertuarı, 2489.
- Sayfa 55, Dostluk Oyunu** - Topal, D., Yamaner, B.
- Sayfa 57, Bir Dünya Bırakın** - Gedikli, E., (2003). Müzik Eğitimi. Bursa: Ezgi Kitabevi. Birinci Baskı.
- Sayfa 58, Sen Bu Yaylaları Yayliyamazsun** - Aydoğan, S., (2005). Koro Şarkıları ve Türküleri. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Sayfa 65, Otomobil Uçar Gider** - TRT, TSM Repertuarı. 8548.
- Sayfa 67, Nar Danesi** - TRT, THM Repertuarı. 1749.
- Sayfa 68, Tiridine Bandım** - TRT, THM Repertuarı. 432.
- Sayfa 70, Ben Ağlarım Yane Yane** - Sun, M., (2014). Kır çiçekleri – 100 türkü. Ankara: Sun Yayınevi.
- Sayfa 72, Çanakkale Türküsü** - TRT, THM Repertuarı. 461.

Sayfa 74, Çemberimde Gül Oya – TRT, THM Repertuarı. 1268.
Sayfa 76, 77, Dünya Çocuk Bayramı – Topal, D.
Sayfa 78, 79, Hoş Gelişler Ola – TRT, THM Repertuarı. 1087.
Sayfa 85, Kahve Yemen'den Gelir – TRT, TSM Repertuarı. 6859.
Sayfa 86, 87, Türkiye'min Dört Yanında – TRT, TSM Repertuarı. 13668.
Sayfa 89, Yollar ve Vatanım – (1990). Türk Müziği Çocuk Şarkıları 1 - 2. Ankara: T.C Devlet Bakanlığı.
Sayfa 91, Sevgi Çiçekleri -Gedikli, E., (2003). Müzik Eğitimi. Bursa: Ezgi Kitabevi. Birinci Baskı.
Sayfa 92, 93, Bana Bir Şarkı Söyle - Tarman, S., Durak, Y., (2015). Ödüllü Yeni Nesil Çocuk Şarkıları. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları. Üçüncü Basım.
Sayfa 100, Türkiyemiz – (1990). Türk Müziği Çocuk Şarkıları 1 - 2. Ankara: T.C Devlet Bakanlığı.
Sayfa 100, Hayata Renk Ver - İtgin, S.
Sayfa 101, Anlat Bana Öğretmenim – TRT, TSM Repertuarı. 6265.
Sayfa 102, Sevgiyle Büyürüz Biz – TRT, TSM repertuarı,. 13658.
Sayfa 103, Bar - Tuğcular, E., (2003). Türkünün Rengi. Ankara: Evrensel Müzikevi Yayınları.
Sayfa 104, Eski Ordu Marşı - Kolçak, O., (2003). Ulusal kimliğimizin sesi marşlarımız. İstanbul: Kastaş Yayınları.
Sayfa 104, Zobalarında Guru da Meşe Yanıyor - TRT, THM Repertuarı. 2261.
53, 65, 67, 68, 72, 74, 78, 101, 104. sayfalarındaki eserler kitap yazarları tarafından transpoze edilmiştir.
Atatürk Kalbimde (s. 32), Ezgi I (s.34), Ezgi II (s. 35), Müzik Yapalım (s.36-37), Dostluk Oyunu (s. 55), Dünya Çocuk Bayramı (s. 76-77) şarkıları kitap yazarları tarafından bu ders kitabı için bestelenmiştir.
Hayata Renk Ver (s.100) şarkısı bestecisi **Sertaç İTĞİN**'den izin alınarak bu ders kitabına konulmuştur.
Işık Saçarız (s.42, 43) şarkısı bestecisi **Mümtaz Levent AKKOL**'dan izin alınarak bu ders kitabına konulmuştur.
Tebessüm (s. 40, 41) şarkısı bestecisi **Fatih PEŞMEN**'den izin alınarak bu ders kitabına konulmuştur.
Uçurtmam Uçtu (s.39), Çınar (s.50) şarkıları bestecisi **Ercan BAŞ**'tan izin alınarak bu ders kitabına konulmuştur.

GENEL AĞ (İNTERNET) KAYNAKÇASI

Atatürk ve Türk musikisi. <http://www.kultur.gov.tr/TR,96562/ozetleme.html> ET. 08.11.2017 saat: 12.21
Din, müzik ve kimlik bağlamında Türkiye'de islami popüler müzik. <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/view/517/414> ET. 27.12.2017 saat: 01.23
Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. http://sbedergi.erciyes.edu.tr/sayi_17/14_koc.pdf ET. 03.10.2017 saat: 02.32
Mehmet Akif eserleri. <http://uam.mehmetakif.edu.tr/mehmetakif/mehmetakifeserleri.php> E T. 12.09.2017 saat: 11.25
Mehmet Akif ERSOY yılı etkinlikleri. <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,12228/mehmet-akif-ersoy-yili-etkinlikleri.html> ET. 12.09.2017 saat: 11.10
Müziğin insan beyni üzerindeki etkisi. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/339657> ET. 05.02.2018 saat: 23.28
Müzik terapi ve dinî müzik. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hikmetyurdu/article/view/5000127615/5000119084> ET. 27.12.2017 saat: 00.59
Osman Zeki Üngör ve Türk müzik eğitimine katkıları. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/234936> ET. 12.09.2017 saat: 12.55
Osmanlı dönemi Mehteran-ı Tabl-ı Alem teşkilatına genel bir bakış. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/382782> ET. 27.12.2017 saat: 02.18
Osmanlı musikisi ve mehter. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/106113> ET. 27.12.2017 saat: 02.22
Türkçe sözlük. <http://www.tdk.gov.tr> ET. 12.05.2018 saat: 14.50
Türklerde askeri müzik tarihi hakkında bir inceleme. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/323258> ET. 27.12.2017 saat: 02.22
Türklerin İslam inancı ile şekillenen dinî müzik kültürü ve türleri. <http://www.earsiv.odu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11489/498/T%C3%BCrklerin%20%C4%B0slam%20%C4%B0nanc%C4%B1%20ile%20%C5%9Eekillenen%20Dini%20M%C3%BCzik%20K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BC.pdf?sequence=1&isAllowed=y> ET. 27.12.2017 saat: 00.32
Yeniçeri müziği ve batı müziği üzerindeki Türk etkileri. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/115251> ET. 27.12.2017 saat: 01.57

A. Aşağıda sayfa numaraları, shutterstock kimlikleri ve erişim tarihleri belirtilen görseller (<https://www.shutterstock.com>; ET: 19.09.2017 00.00-10.08.2018 23:59) internet adresine ait web sayfasından telifi ödenerek alınmıştır.

Kapak: Shutterstock id: 681809980 ET.
10.06.2018 saat: 14.30

Sayfa: 14, 18, 20, 23, 24, 30, 37, 38, 48, 54, 56, 69, 84, Shutterstock id: 385449547 ET.
30.07.2018 saat: 22.20

Sayfa: 16, Shutterstock id: 258150011 ET.
24.07.2018 saat: 23.10

Sayfa: 18, Shutterstock id: 515975704 ET.
18.10.2018 saat: 15.42

Sayfa: 18, Shutterstock id: 304007633 ET.
18.10.2018 saat: 15.45

Sayfa: 18, 66, 80 Shutterstock id: 409235677 ET.
18.10.2018 saat: 15.52

Sayfa: 18, Shutterstock id: 119606593 ET.
18.10.2018 saat: 16.08

Sayfa: 19, Shutterstock id: 272254136 ET.
18.10.2018 saat: 14.20

Sayfa: 20, Shutterstock id: 313309742 ET.
09.08.2018 saat: 17.05

Sayfa: 21, Shutterstock id: 1088570957 ET.
26.07.2018 saat: 13.35

Sayfa: 24, Shutterstock id: 594848039 ET.
17.08.2018 saat: 15.32

Sayfa: 32, Shutterstock id: 738137017 ET.
30.07.2018 saat: 11.15

Sayfa: 34, Shutterstock id: 134913839 ET.
10.06.2018 saat: 14.25

Sayfa: 35, Shutterstock id: 128348828 ET.
31.07.2018 saat: 01.18

Sayfa: 37, 48, 49, Shutterstock id: 582846577 ET.
31.07.2018 saat: 17.35

Sayfa: 40, Shutterstock id: 407491201 ET.
10.01.2018 saat: 14.50

Sayfa: 42, Shutterstock id: 144087013 ET.
07.08.2018 saat: 14.50

Sayfa: 45, 51, Shutterstock id: 372718843 ET.
25.01.2018 saat: 14.50

Sayfa: 47, 49, Shutterstock id: 151073735 ET.
02.08.2018 saat: 10.30

Sayfa: 50, Shutterstock id: 790465855 ET.
02.08.2018 saat: 21.58

Sayfa: 52, Shutterstock id: 1029525034 ET.
07.08.2018 saat: 10.15

Sayfa: 52, Shutterstock id: 1146021014 ET.
07.08.2018 saat: 10.14

Sayfa: 53, Shutterstock id: 471676385 ET.
06.06.2018 saat: 02.40

Sayfa: 54, Shutterstock id: 439241368 ET.
07.08.2018 saat: 16.00

Sayfa: 55, Shutterstock id: 139887406 ET.
05.06.2018 saat: 23.37

Sayfa: 57, Shutterstock id: 156859511 ET.
05.06.2018 saat: 23.50

Sayfa: 64, Shutterstock id: 517076197 ET.
18.10.2018 saat: 13.42

Sayfa: 64, 66, Shutterstock id: 62721823 ET.
18.10.2018 saat: 13.51

Sayfa: 64, 80, Shutterstock id: 622546694 ET.
18.10.2018 saat: 13.48

Sayfa: 64, 80, Shutterstock id: 232231255 ET.
18.10.2018 saat: 13.44

Sayfa: 64, 80, Shutterstock id: 1181699980 ET.
18.10.2018 saat: 13.53

Sayfa: 65, Shutterstock id: 169173983 ET.
07.08.2018 saat: 22.30

Sayfa: 66, Shutterstock id: 119289526 ET.
18.10.2018 saat: 13.58

Sayfa: 66, Shutterstock id: 3387503 ET. 18.10.2018 saat: 15.26

Sayfa: 66, Shutterstock id: 125851172 ET.
18.10.2018 saat: 13.55

Sayfa: 66, Shutterstock id: 778240237 ET.
18.10.2018 saat: 13.40

Sayfa: 66, 80, Shutterstock id: 729220303 ET.
18.10.2018 saat: 15.31

Sayfa: 66, 80, Shutterstock id: 1194202207 ET.
18.10.2018 saat: 13.38

Sayfa: 66, Shutterstock id: 585987296 ET.
18.10.2018 saat: 15.29

Sayfa: 66, Shutterstock id: 197874212 ET.
18.10.2018 saat: 15.30

Sayfa: 68, Shutterstock id: 168353609 ET.
10.08.2018 saat: 16.18

Sayfa: 70, Shutterstock id: 36040738 ET.
07.08.2018 saat: 23.18

Sayfa: 72, Shutterstock id: 213521047 ET.
25.07.2018 saat: 15.27

Sayfa: 83, 96, Shutterstock id: 548271538
ET. 06.08.2018 saat: 10.56
Sayfa: 85, Shutterstock id: 444578743
ET.08.08.2018 saat: 17.09
Sayfa: 86, Shutterstock id: 738358090
ET.18.10.2018 saat: 14.22
Sayfa: 86, Shutterstock id: 1035930301
ET.18.10.2018 saat: 14.19
Sayfa: 86, Shutterstock id: 746432074
ET.18.10.2018 saat: 14.30
Sayfa: 88, Shutterstock id: 355835084
ET.09.08.2018 saat: 16.43
Sayfa: 91, Shutterstock id: 535322914
ET. 07.08.2018 saat: 12.40
Sayfa: 95, Shutterstock id: 97682624
ET. 19.10.2018 saat: 16.08
Sayfa: 96, Shutterstock id: 396385345
ET. 07.08.2018 saat: 16.49
Sayfa: 99, Shutterstock id: 317812370
ET. 19.10.2018 saat: 16.10
Sayfa: 64, 66, <http://www.eba.gov.tr/gorsel?icerik-id=398009201b74e-a38f4059afd0c4bc6ebbbaac60daa0001> ET. 18.10.2018 saat: 15.10
Sayfa: 64, 80, <http://www.kultur.gov.tr/Resim/13600,kudumjpg.png?0> ET. 18.10.2018 saat: 12.36
Sayfa: 64, 80, <http://www.eba.gov.tr/gorsel?icerik-id=398009201b74ea38f4059afd0c4bc6ebbbaac-60daa0001> ET. 18.10.2018 saat: 13.50
Sayfa: 66, <http://www.eba.gov.tr/gorsel?icerik-id=398009201b74ea38f4059afd0c4bc6ebbbaac-60daa0001> ET. 18.10.2018 saat: 14.15
Sayfa 66, <http://karskultur.gov.tr/TR-54863/calgi-lar.html> ET. 18.10.2018 saat: 14.10
Sayfa: 66, <http://img.eba.gov.tr/749/3cd/071/f57/f4f/3e4/4e1/8a3/3af/82d/a03/73e/732/f16/001/7493cd071f57f4f3e44e18a33af82da-0373e732f16001.pdf> ET. 18.10.2018 saat: 14.05
Sayfa: 66, 80 <http://karskultur.gov.tr/TR-54863/calgi-lar.html> ET. 18.10.2018 saat: 14.05
Sayfa: 74, <http://oncekadin.gov.tr/urun/200186392/#> ET. 03.08.2018 saat: 16.20

Sayfa: 75, <http://www.yozgategicik.adalet.gov.tr/haberler/Atat%C3%BCrk%20Resimleri.html> ET. 3.10.2018 saat: 02.03
Sayfa: 76, http://www.ata.tsk.tr/content/img/07/fotograflar/renkli_fotograflar/61.jpg ET. 09.08.2018 saat: 13.05
Sayfa: 78, http://ajanda.ibu.edu.tr/wp-content/uploads/2013/05/IMG_3263-150x150.jpg ET. 07.08.2018 saat: 16.30
Sayfa: 84, https://www.botas.gov.tr/external/koro/documents/etkinlik%20resimleri/2015/tsmBilkent/RHP_8732.jpg ET. 19.10.2018 saat: 11.32
Sayfa: 84, https://www.botas.gov.tr/external/koro/documents/etkinlik%20resimleri/2014/tsm1_.jpg ET. 19.10.2018 saat: 16.42
Sayfa: 92, http://inonu.edu.tr/media/news/news/6/2017/12/a0a4525d-985f-4d91-aecf-966c08ac9131_resize.JPG ET. 03.08.2018 saat: 14.25
C. Sayfa: 11, 17'de bulunan bayrak görseli kitap yazarları tarafından bu kitap için çekilmiştir.
Sayfa 26'da bulunan **Sol Anahtarı Sarmal Bulmaca** çizimi görsel tasarım uzmanı **Gülseren KARATAŞ** tarafından yapılmıştır.